

**Vilniaus Universiteto Teisės fakulteto
Privatinės teisės katedra**

Žygimanto Mylės,
V kurso, komercinės teisės
studijų šakos studento

Magistrinis darbas

**Vartotojų apsauga elektroninėje prekyboje: naujos teisinio reguliavimo
priemonės ES**

Vadovė: doc. dr. Danguolė Bublienė
Recenzentas: lekt. dr. Stasys Drazdauskas

Vilnius
2017

TURINYS

IŽANGA	3
1. Vartotojų apsaugos galimi pokyčiai elektroninėje prekyboje: priežastys ir būtinumas	5
2. Teisinės priemonės pasirinkimas: priežastys ir problematika	9
2.1. Ar pasirinkta priemonė – direktyva, yra teisingiausias sprendimas?	9
2.2. Dviejų direktyvų reguliavimo problematika	13
2.3. Tikslų pasiekimo opcijų problematika: minimalaus ir maksimalaus direktyvų suderinimo principų trūkumai ir privalumai	15
2.4. Ar pasirinkta priemonė atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus?	22
2.4.1. Subsidiarumo principo atitikimas	22
2.4.2. Proporcionalumo principo atitikimas.....	25
3. Pasiūlytų direktyvų skirtumai nuo dabartinio reglamentavimo Europos Sąjungoje ir jų problematika	29
3.1. Garantijos pagal įstatymą terminas ir jo reglamentavimas Europos Sąjungoje ..	29
3.1.1. Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos pakeitimai	31
3.1.2. Skaitmeninio turinio Direktyvos garantinio termino pakeitimai	36
3.2. Įrodinėjimo naštos terminas.....	40
3.2.1. Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos pakeitimai	41
3.2.2. Skaitmeninio turinio Direktyvos pakeitimai	43
3.3. Teisių gynimo priemonių panaudojimas	45
3.4. Pirkėjo pareiga informuoti apie daikto trūkumus.....	48
4. Skaitmeninio turinio sutarties nutraukimo padariniai ir probleminiai aspektai.....	51
4.1. Prekių grąžinimas skaitmeninės sutarties nutraukimo atveju	51
4.2. Sutarties dėl debesų kompiuterijos nutraukimo padariniai	54
IŠVADOS	56
ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	58
SANTRAUKA	67

SUMMARY	68
Priedas nr. 1	69

IŽANGA

Darbo aktualumas. Skaitmeninė rinka tampa vis didesnė kiekvieno tiek verslo, tiek kasdieninio gyvenimo dalis. Būtent dėl to Europos Komisija yra pateikusi bendrosios rinkos strategiją¹, kurioje yra iškeltas tikslas, kad būtų sukurta bendroji skaitmeninė rinka. Jai sukurti vienas iš etapų yra vartotojų apsaugos harmonizavimas visoje Europos Sąjungoje. Elektroninė rinka iš esmės yra nereguluota, todėl atsiranda teisinis netikrumas, o nuo to ypač kenčia tiek vartotojai, tiek verslininkai, kurie norėtų vykdyti veiklą įvairiose valstybėse narėse. Todėl šiuo metu ypač aktualūs du direktyvų pasiūlymai – direktyva dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų² ir direktyva dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų³. Šie pasiūlymai įtvirtintų pokyčius vartotojų teisių apsaugoje, kurie padėtų vartotojams jaustis saugesniems apsiperkant elektroninėje erdvėje tiek materialius daiktus, tiek ir skaitmeninio turinio daiktus. Priėmus pasiūlytas direktyvas pakistų vartotojų ir verslininkų visuomeniniai santykiai, kurie įtakotų prekybai tarp valstybių narių.

Darbo tikslas – įvertinti Europos Komisija siekį visiškai suderinti vartotojų apsaugą ir kokią įtaką tai padarytų su įstatymine garantija susijusiems klausimams.

Darbo uždaviniai: 1) nustatyti minimalaus ir maksimalaus suderinimo principų trūkumus ir privalumus pasiūlytų direktyvų kontekste; 2) palyginti Europos Sąjungos valstybių narių taikomą reguliavimą įstatyminės garantijos klausimais.

Darbo objektas. Darbe bus analizuojama pasiūlytų direktyvų teisinės priemonės pasirinkimo priežastys ir jų problematika. Didelis dėmesys bus skiriamas Europos Komisijos pateiktų direktyvų analizei, nustatant ar pasirinktos priemonės yra adekvačios vartotojų apsaugai ir ar verslininkų našta yra proporcinga. Taip pat nagrinėjama koks įstatyminės garantijos modelis yra tinkamiausias taikyti visoje Europos Sąjungoje.

Tyrimo metodai. Šiame darbe naudojami tyrimo metodai yra: lyginamasis, teleologinis, sisteminis ir lingvistinis. Daugiausiai darbe naudojamas metodas yra lyginamosios analizės metodas. Darbe lyginami privalumai ir trūkumai tarp reglamento ir direktyvos, tarp minimalaus ir maksimalaus suderinimo principų. Taip pat svarbus palyginimas atliktas, analizuojant kaip valstybės narės taiko minimalaus suderinimo principą dėl

---

¹ 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Briuselis, SWD (2015) 100 final.

² 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD).

³ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD).

įstatyminės garantijos. Šio tyrimo metodo pagalba bus išsiaiškinta ar valstybės narės taiko skirtingą vartotojų apsaugos lygį. Teleologiniu tyrimo metodu yra aiškinamasi ar Europos Komisijos pateiktos direktyvos atitinka viena iš iškeltų tikslų – aukštas vartotojų apsaugos lygis. Tiriant ar direktyvų tikslai atitinka jų turinį ir principus, kuriais yra pagrįstos direktyvos. Taip pat kaip tikslai siejasi su subsidiarumo ir proporcingumo principais. Analizuojant teisės normas dėl pateiktų tikslų direktyvose buvo naudojami sisteminis ir lingvistinis tyrimo metodai. Pasitelkiant šiuos tyrimo metodus, yra pateikta teisės normų aiškinimo variantai.

Darbo originalumas. Pasiūlytos direktyvos yra potencialūs teisės aktai, kurių Lietuvoje, mano žiniomis, dar nėra nagrinėti. Originalumas pasireiškia būtent tuo, kad yra analizuojami direktyvų pasiūlymai, kurie taptų svarbia dalimi visiems Europos Sąjungos piliečiams. Kadangi jos dar yra tik diskusijų lygmenyje, todėl šiuo darbu taip pat siekiama atkreipti dėmesį į abejotinas teisės normas, nes nuo to priklauso kokia ateitis mūsų laukia.

Svarbiausiai šaltiniai. Darbe daugiausiai buvo remiamasi užsienio teisės šaltiniais, ypač M. B. M. Loos, N. Helberger, E. Hondius, V. Mak bei Europos Sąjungos institucijų parengtomis analizėmis bei įžvalgomis. Šių mokslininkų darbais buvo analizuojama problematika, kuri atsirastų, jeigu pasiūlytos direktyvos būtų priimtose. Lietuviškos literatūros šaltiniai daugiausiai buvo remiamasi tiriant vartotojų teisių apsaugą istoriniu ir lyginamuoju aspektais.

1. Vartotojų apsaugos galimi pokyčiai elektroninėje prekyboje: priežastys ir būtinumas

Vartotojų teisių apsauga yra viena iš prioritetinių politikos krypčių ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europos Sąjungoje (toliau – Europos Sąjunga arba Bendrija). Siekiant apsaugoti vartotojus, kaip silpnesniąją šalį, buvo būtina įtvirtinti jų teises. Pirmieji rimtesni žingsniai įvyko 1975 m. kuomet Europos Taryba parengė Vartotojų apsaugos ir informavimo politikos preliminarią programą, kurioje akcentuojama įvairių vartotojų konsultavimo, atstovavimo ir dalyvavimo būdų svarba. Po to vis dažniau Europos Komisija atkreipė dėmesį į vartotojus, šitaip vis stiprinant jų apsaugą santykiuose su verslininkais, kurie perka daiktus ar paslaugas iš jų. Augant technologijų, susisiekimo galimybėms bei vartotojų poreikiams, atsirado galimybė pirkti ne tik fiziniu, bet ir nuotoliniu būdu, pavyzdžiui iš kitų Europos Sąjungos valstybių ar trečiųjų šalių. Tačiau kiekviena valstybė narė, pritaikydama Bendrijos teisės aktus, yra nusistačiusi savitą teisinį reguliavimą vartotojams apsaugoti tiek įprastu prekių įsigijimo, tiek ir nuotoliu būdu. Skirtumas tarp teisinių reguliavimų lemia tradicijų, vertybių, valstybės išsivystymo lygį šalyje. Įprastinis pirkimo-pardavimo būdas jau daugeliui vartotojų yra visiškai aiškus ir suprantamas, tačiau internetinis pirkimo būdas dar tik skinasi kelią link didesnės vartotojų dalies. Pagrindinės rizikos, kurias vartotojui kelia elektroninė erdvė:

- 1) Didelės verslo galimybės rinkti, kausti, perduoti ir saviems tikslams panaudoti informaciją apie konkretų vartotoją;
- 2) Ypač palengvinamos ir atpigintos verslo galimybės pasiekti vartotoją; tai atveria kelią nuolatinei ir nepriimtinais rinkodarai;
- 3) Informacijos (įskaitant sutarčių sąlygas) laikinumas ir nepastovumas elektroninėje erdvėje;
- 4) Problematiškas vartotojų teisių gynimas, kai prekės ar paslaugos įsigyjamos užsienyje, ypač tose šalyse, kur vartotojų teisės ginamos menkai⁴.

Pastaroji rizika kelia didžiausią problemą Europos Sąjungoje, kadangi dėl skirtingo valstybių narių nustatytos vartotojų apsaugos, pavyzdžiui Lietuvos pilietis nenorės pirkti iš Rumunijos internetinės parduotuvės, nes nežinos koks yra vartotojų apsaugos lygis toje šalyje.

Keletas su internetine prekyba susijusių vartotojų ir sutarčių teisės aspektų jau yra visiškai suderinti (tokie kaip informacija, pateiktina vartotojams prieš jiems sudarant

---

⁴ KATUOKA, S., et. al. *Vartotojų teisių apsauga Lietuvoje ir Europos Sąjungoje*. Vilnius: Mykolo Riomerio Universitetas, 2006, p. 106.

sutartį, arba jų teisę persigalvojus pasitraukti iš sandorio reglamentuojančios taisyklės). Tačiau kitiems sutarties aspektams (tokiems kaip teisių gynimo priemonės paaiškėjus, kad materialiosios prekės neatitinka pirkimo-pardavimo sutarties) taikomos tik minimalų suderinimą įpareigojančios Europos Sąjungos taisyklės, o valstybėms narėms galima jas pagerinti. Vis dėlto, kai vartotojui tenka ginti savo teises dėl internetu įsigyto trūkumų turinčio skaitmeninio turinio (pavyzdžiui, e. knygų), nėra jokių konkrečių taisyklių Europos Sąjungoje, o nacionalinių taisyklių esama vos keletas⁵. Dėl tokių priežasčių buvo nuspręsta stengtis supaprastinti skaitmeninio tarpvalstybinio apsipirkimo taisykles, kurios teiktų naudą ne tik vartotojams, bet ir įmonėms, kurios galėtų pardavinėti paprasčiau ir mažesnėmis sąnaudomis daugelyje Bendrijos valstybių. Tolimesnis šių teigiamų proveržių rezultatas yra du Europos Komisijos pateikti pasiūlymai:

- 1) Direktyva dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų (toliau – **Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyva**);
- 2) Direktyva dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų (toliau – **Skaitmeninio turinio Direktyva**) (abi kartu – **Pasiūlytos Direktyvos**).

Šios Pasiūlytos Direktyvos iš esmės tęsia tendenciją kuria yra kryptama link maksimalaus suderinimo principo taikymo Europos Sąjungoje. Kadangi Europos Komisija išvelgė, kad minimalaus suderinimo principas nėra efektyvus, todėl nuspręsta žengti priešingu keliu – maksimalaus suderinimo principo taikymu. Tai jau būtų ne pirmosios direktyvos kuriose būtų vadovaujama šiuo principu - Nesąžiningos komercinės praktikos direktyva buvo pirmoji bendroji vartotojų apsaugos direktyva, kurioje numatytas maksimalaus (visiško) derinimo principas⁶. Naujausias žingsnis, kuris šiuo metu jau yra įsigaliojęs, yra direktyva dėl vartotojų teisių (toliau – Vartotojų teisių Direktyva)⁷. Pateiktame pasiūlyme dėl Vartotojų teisių Direktyvos, buvo teigiama, kad visiškai kai kurių pagrindinių reglamentavimo aspektų suderinimas labai padidins teisinį tikrumą vartotojams ir įmonėms. Tiek vartotojai, tiek įmonės galės remtis viena

---

⁵ 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Briuselis, SWD (2015) 100 final, p. 4.

⁶ BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 38.

⁷ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 93/12/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB, OL L 34, 2011 specialus leidimas, p 64-88.

reglamentavimo sistema, pagrįsta aiškiai apibrėžtomis teisinėmis sąvokomis, visoje Bendrijoje reglamentuojančiomis tam tikrus įmonių ir vartotojų sutarčių aspektus⁸. Tai galiojo ir aspektams, susijusiems su įstatymine garantija. Tačiau šita kategorijai suvienodinimo buvo daug prieštaraujančių. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto (toliau – Komitetas) mano, kad tam tikrų vartojimo prekių prekybos ir suteikiamų garantijų aspektai neturi būti įtrauktas į pasiūlymą, nes Bendrijos kišimasis į šią sritį nesuteikia jokios papildomos naudos ir neužtikrina aukšto vartotojų apsaugos lygio⁹. Mažesnę reguliavimą palaiko ir Regionų komitetas, kuris prieštarauja visiškam suderinimui plačiu mastu ir tikisi, kad valstybės narės ir ateityje turės galimybę taikyti aukštesnius už visoje Bendrijoje taikomus vienodus standartus¹⁰. Doktrininėje literatūroje taip pat yra mažesnę reguliavimą palaikančių žmonių, kurie teigia, kad vartotojų teisių politika turi būti orientuota į skaidrios elektroninės komercijos praktikos skatinimą, o ne beatodairišką elektroninės komercijos reglamentavimą. Siekiant, kad elektroninė erdvė taptų sėkminga efektyvios, greitos ir pigios prekybos bei paslaugų teikimo terpe, visų pirma būtina užtikrinti, kad tiek verslas, tiek vartotojai pasitikėtų elektroninės erdvės instrumentais, kad nei verslui, nei vartotojams nebūtų užkrautos neproporcingos pareigos ar rizika¹¹. Tad šiuo atveju turi būti priimtas politinis sprendimas – kuriuo keliu bus einama: ar link vis didesnio reguliavimo vartotojų teisių apsaugos srityje, su sąlyga, kad jam bus pritarta ar bus išlaikoma *status quo* ar pasirinktas alternatyvus kelias.

Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje sprendžiami klausimai visiems yra pažįstami, kadangi tai yra sureglamentuota vienaip ar kitaip visoje Europos Sąjungoje. Vis dėlto, Skaitmeninio turinio Direktyvoje sprendžiami klausimai iš esmės yra nauji tarp Europos Sąjungos šalių, kadangi šiuo metu tik šešiose valstybėse narėse yra pamėginta integruoti skaitmeninio turinio (angl. *Digital content*) reglamentavimą, o tik Jungtinėje Karalystėje ši sritis yra iki galo sureguliuota¹². Iš to seka, kad vartotojai nežino kuom gali remtis, jeigu yra pažeistos jų teisės būtent dėl

---

⁸ 2008 m. spalio 8 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos vartotojų apsaugos direktyvos. KOM (2008) 614 final – 2008/0196 (COD), p. 12.

⁹ 2009 m. liepos 15, 16 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl vartotojų teisių“. COM (2008) 614 – 2008/0196 (COD), (2009/C 317/09, p. 60.

¹⁰ 2009 m. rugpjūčio 25 d. Regionų komiteto nuomonė dėl vartotojų teisės. 2009/C 200/14, p. 78.

¹¹ CHEESEMAN H. R. *Business law: Ethical, International and E-commerce Environment*. New York: Prentice-Hall Inc., 2001 (KATUOKA, S., et. al. *Vartotojų teisių apsauga Lietuvoje ir Europos Sąjungoje*. Vilnius: Mykolo Riomerio Universitetas, 2006, p. 106).

¹² MANKO, R. *Contracts for supply of Digital content to consumers* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/581980/EPRS_BRI\(2016\)581980_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/581980/EPRS_BRI(2016)581980_EN.pdf)>, p. 3.

skaitmeninio turinio. Todėl būtina išsiaiškinti ar pasiūlytas reglamentavimas būtų tinkamas.

Pasiūlytomis Direktyvomis siekiama kaip galima daugiau sumažinti skirtumus tarp esamų vartojimo sutarčių taisyklių, kurios trukdo prekytojams pardavinėti internetu kitose Bendrijos šalyse. Taip yra, nes prekytojai turi prisitaikyti prie kiekvienos valstybės narės teisinio reguliavimo, todėl patiria su sutarčių teise susijusių sąnaudų. Tai daro tarpvalstybinę prekybą nepatrauklią ir nenaudingą. Kaip minėta, nuo to nukenčia ir vartotojai, kadangi rinka nėra tokia konkurencinga, kokia potencialiai gali būti ir negauna geriausio pasiūlymo. Todėl toliau šiame darbe bus nagrinėjama ar yra pasirinktas teisingas kelias šiuos tikslus pasiekti, ar bus suderintos nuostatos su dabartiniu reglamentavimu.

2. Teisinės priemonės pasirinkimas: priežastys ir problematika

2.1. Ar pasirinkta priemonė – direktyva, yra teisingiausias sprendimas?

Europos Komisija, norėdama sureguliuoti tam tikrus klausimus Europos Sąjungos mastu, gali pasirinkti vieną iš Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo 288 str. nurodytų priemonių. Kadangi sprendimai, rekomendacijos ir nuomonės pagal savo pobūdį visiškai neatitinka norimo pasiekti tikslo Pasiūlytomis Direktyvomis, todėl jos nebus analizuojamos šiame darbe. Tokiu atveju lieka du esminiai ir dažniausiai taikomi teisės aktai – reglamentai ir direktyvos. Vartotojų apsaugos dėl sutarčių suderinimo Europos Komisija pasirenko direktyvą, kurios nuomone, valstybės narės tokiu atveju gali laisvai pritaikyti jos įgyvendinimą prie savo nacionalinės teisės. Pavyzdžiui, pasiūlyme nenustatoma, ar sutartį dėl skaitmeninio turinio teikimo reikia laikyti pirkimo ir pardavimo, paslaugų, nuomos arba *sui generis* sutartimi; tai spręs valstybės narės. Reglamentui reikėtų gerokai detalesnės ir išsamesnės sistemos nei direktyvai, kad jis galėtų tiesiogiai veikti. Taip nacionalinis reglamentavimas būtų gerokai labiau suvaržytas¹³. Šitie argumentai yra labiau bendro pobūdžio, todėl būtina išanalizuoti ar toks pasirinktas būdas yra tinkamiausias siekiant skatinti didesnę elektroninę prekybą tarp valstybių narių tuo pačiu apsaugant vartotojus.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 288 str. numatyta, kad vykdydamos Sąjungos kompetenciją, institucijos priima reglamentus, direktyvas, sprendimus, rekomendacijas ir nuomones¹⁴. Tame pačiame SESV straipsnyje numatyta, kad reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse. Tiesioginis taikymas reiškia, kad reglamentai yra nacionalinės teisinės sistemos dalis, kurių nereikia transformuoti ar imtis kitų nacionalinių teisinių priemonių, norint, kad reglamentai veiktų¹⁵. Reglamentai yra galingiausias teisėkūros įrankis Bendrijos institucijose, taip pat jis tampa valstybių narių teisinės sistemos dalimis tiesiogiai, kadangi valstybių narių institucijoms nėra leidžiama interpretuoti reglamentus savaip¹⁶. Nei valstybių narių valdžios institucijos, nei privatūs asmenys negali nesilaikyti kokios nors reglamentų normos, kadangi jie yra privalomi visa apimtimi. Tuo tarpu

¹³ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 6.

¹⁴ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

¹⁵ CRAIG, P., DE BURCA, G. *EU Law. Text, Cases, and materials*: Sixth edition. United Kingdom: Oxford University Press, 2015, p. 107.

¹⁶ WEATHERILL, S., BEAUMONT, P. *EU Law. The essential guide to the legal workings of the European Union*. England: Penguin Group, 1999. p. 150.

direktyva yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka jos įgyvendinimo formą ir būdus¹⁷. Prieš pasirenkant vieną iš šių būdų, reikia žinoti kokie yra tikslai išleidžiant teisės aktą. Kai yra galimybė rinktis, direktyva gali būti tinkama jeigu yra siekiama suderinimo, o ne vienodumo¹⁸. Be kita ko, Komiteto nuomonės 2.6 punkte yra nurodyta, kad Europos Komisijos nuomone, pasirinkus direktyvą ir kartu visapusiškai bei tikslingai suderinus privalomas vartotojų teises, bus užtikrinta tinkama aukšto lygio vartotojų apsaugos ES lygmeniu ir didesnių naujų galimybių, kurios įmonėms suteikiamos visapusiškai suderinus teises, pusiausvyrą¹⁹. Skaitmeninio turinio Direktyvoje yra nurodyta, kad šia direktyva turėtų būti visiškai suderintos svarbiausios taisyklės, kurios Sąjungos lygmeniu iki šiol dar nėra sureguliuotos²⁰. Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje yra pasakyta, kad vienodos taisyklės yra būtinos atsižvelgiant į keletą esminių vartojimo sutarčių teisės elementų, dėl kurių visoje Sąjungoje atsirado skirtumų ir kliūčių prekybai, nes buvo taikomas dabartinis minimalus suderinimo požiūris²¹. Pagal prieš tai naudojamus žodžius, galima teigti, kad Pasiūlytomis Direktyvomis yra siekiama ne suderinti, o suvienodinti taisykles tarp Europos Sąjungos valstybių. Dabartiniame Lietuvių kalbos žodyne žodis suderinti reiškia padaryti darnų, o vienodas reiškia vienodas, toks pat; neturintis įvairumo²². Šiuo atveju tai reiškia, kad Pasiūlytomis Direktyvomis yra siekiama ne leisti valstybėms narėms prisitaikyti prie direktyvų nuostatų, o tiesiog jas perrašyti, nes dauguma jų yra labai aiškių, nuo kurių nukrypti negalima. Pavyzdžiui, atitinkamai Skaitmeninio turinio Direktyvos 4 str., o Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos 3 str., yra numatyti konkretūs veiksmai nuo kurių nukrypti negalima. Tai reiškia, kad nebūtų galima nei didesnė, nei mažesnė vartotojų apsauga visoje Europos Sąjungoje. Nepaisant to, kad šiuo atveju Pasiūlytos Direktyvos neatitinka savo formos, tai nėra retas atvejis. Pažymėtina,

---

¹⁷ WEATHERILL, S., BEAUMONT, P. *EU Law. The essential guide to the legal workings of the European Union*. Anglija: Penguin Group, 1999. p. 151.

¹⁸ WEATHERILL, S., BEAUMONT, P. *EU Law. The essential guide to the legal workings of the European Union*. Anglija: Penguin Group, 1999. p. 151.

¹⁹ 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD) ir „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 59.

²⁰ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 15.

²¹ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 19.

²² KEINYS, S. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas: septintas pataisytas ir papildytas leidimas*. Vilnius: 2012, p. 746.

kad vienos direktyvos būna detalesnės nei kitos; iš tikrųjų kai kurios yra tokios detalios, kad sudaro gana išsamų normų rinkinį, kurio turinį nacionalinė valdžia turi veikiau perrašyti, o ne perkelti į nacionalinius teisės aktus²³. Tai tik parodo, kad tai nebūtų pirmas atvejis, kuomet direktyva būtų labai detali ir konkreti. Tačiau vertinant sistemiškai tai būtų ydinga teisės požiūriu, kadangi teisės akto forma neatitinka turinio. Tai būtų galima aiškinti tuo, kad yra siekiama kuo greičiau sureguliuoti tam tikrus sutarčių aspektus. Ypatingai tai yra svarbu Skaitmeninio turinio Direktyvai, kadangi tai sureglamentuota tik keliose Europos Sąjungos valstybėse, todėl Europos Komisija siekia užkirsti kelią skirtingam teisiniam reguliavimui tarp valstybių narių. Taip pat Europos Komisija teigia, kad pasirinkus visišką suderinimą bus nustatytos paprastos ir šiuolaikiškos taisyklės, kuriomis bus panaikintos sutarčių teisės kliūtys, o įmonėms bus sukurtos vienodos veiklos sąlygos, kartu užtikrinant, kad visoje ES vartotojams būtų suteikta aukšto lygio apsauga²⁴. Kadangi Europos Komisija siekia kuo skubiau sureguliuoti šiuos sutarčių aspektus, būtina apžvelgti ar praktikoje tai bus įgyvendinta.

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 297 str. 2 d. yra numatyta, kad reglamentai ir visoms valstybėms narėms skirtos direktyvos bei sprendimai, kai juose nenurodyta, kam jie skirti, skelbiami Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje. Jie įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jei ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo. Tačiau direktyvomis valstybėms narėms suteikiamas konkretus laikotarpis, per kurį konkreti direktyva turi būti įgyvendinta jų nacionaliniuose įstatymuose²⁵. Daugeliu atveju nustatomas 2 metų laikotarpis, tačiau jis gali būti ir daug ilgesnis. Tol kol nesibaigė direktyvos įgyvendinimo laikotarpis, ji pati nesuteikia jokių teisių asmenims²⁶. 2 metų perkėlimo terminas nustatytas abejose direktyvose, tad kol šis terminas, tol vartotojai negalėtų ginti savo teisių Pasiūlytomis Direktyvomis. Verta pažymėti, kad net ir suėjus 2 metų terminui, nereiškia, kad valstybės narės tikrai tinkamai bus perkėlusios direktyvas į savo nacionalinę teisę. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra pasakęs, kad kol direktyva nėra tinkamai inkorporuota į nacionalinę teisę, asmenys negali visapusiškai pasinaudoti savo teisėmis. Tokia netikrumo būklė asmenims išlieka net ir po to, kai Teismas savo sprendimu pripažįsta, jog konkreti valstybė narė neįvykdė savo įsipareigojimų pagal direktyvą, taip pat net ir tuo atveju, kai Teismas pripažįsta, jog tam

²³ CAIRNS, W. *Europos Sąjungos teisės įvadas*. Vilnius: Eugrimas, 1999. p. 105.

²⁴ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 8.

²⁵ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

²⁶ Autorių kolektyvas. *Europos Sąjungos teisės seminarai: vadovėlis*. Vilnius: Teisės informacijos centras, 2005, p. 59.

tikra konkreti direktyvos nuostata ar nuostatos yra pakankamai apibrėžtos ir besąlygiškos tam, kad remtųsi jomis nacionaliniame teisme. Tiktai tinkamas direktyvos įgyvendinimas panaikina minėtą netikrumo būklę ir sukuria teisinį aiškumą, būtiną tam, kad asmenys galėtų įgyvendinti savo teises²⁷. Taigi praktikoje gali atsitikti taip, kad neaišku kada pradės veikti atitinkamos direktyvos valstybėse narėse ir nebus galima jomis remtis tose šalyse, kur jos nėra įgyvendintos. Tokiu atveju tikslas, kad kuo greičiau pradėtų veikti Pasiūlytos Direktyvos ir užkirstų kelią skirtingam teisiniam reguliavimui tarp Europos Sąjungos šalių, nebūtų įgyvendintas. Dabartinis reglamentavimas, kuomet yra nustatyti minimalūs reikalavimai vartotojams apsaugoti, Europos Komisijai nepasirodė veiksmingas, todėl logiška, kad siekiama taisyklių, kurių nebūtų galima interpretuoti. Tokiu būdu būtų suvienodintos tam tikros sutarčių taisyklės, kurios leistų vartotojams konkrečiai žinoti savo teises visoje Europos Sąjungoje. Todėl būtų galima teigti, kad pagal teisinės formos prigimtį reglamentas yra tinkamiausias būdas pasiekti keliamus tikslus. Vis dėlto, vienodumo tarp Europos Sąjungos valstybių narių nebūtų galima užtikrinti net ir esant reglamentui. Taip pat būtų sunku užtikrinti, kad taikančios institucijos visiškai vienodai taikytų reglamentą. Be kita ko, reglamentui reiktų žymiai detalesnio reglamentavimo, o tam atitinkamai reikia daugiau laiko išanalizuoti situaciją. Todėl norint pasiekti Europos Komisijos iškeltus tikslus bei nesugaižti neproporcingai daug laiko, direktyva, kaip teisinė forma yra tinkamiausia šiai situacijai. Kadangi dar direktyvos nėra priimtos, galima apžvelgti kokios problemos galėtų kilti, jeigu Pasiūlytos Direktyvos įsigaliojūt ir kaip būtų galima tų problemų išvengti.

---

²⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1991 m. liepos 25 d. sprendimas *Theresa Emmott v. Socialinės apsaugos ministerija*. EU:C:1991:333 (TATHAM, A. *Europos Sąjungos teisė*. Vilnius: Eugrimas, 1999. p. 68).

2.2. Dviejų direktyvų reguliavimo problematika

Pasiūlytose Direktyvose galima išvelgti daug taisytių dalykų, tačiau šiame skyriuje bus nagrinėjamas vienas esminių trūkumų – pasiūlytos dvi direktyvos vietoje vienos. Suderinti tam tikrus internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo bei skaitmeninio turinio sutarčių aspektus buvo pasirinkta į dvi atskiras direktyvas. Europos Komisijos paaiškinimas priimti du teisės aktus yra nurodytas Komiteto nuomonės 2.2 punkte nurodyta, kad dėl skaitmeninio turinio specifikos reikia tam tikrų taisyklių, kurios reglamentuojamos kitaip nei prekėms taikomos taisyklės, ir kad dėl sparčios skaitmeninio turinio technologinės ir komercinės raidos reikės peržiūrėti šios direktyvos taikymą, taip pat pagrindė jų įtraukimą į vieną teisinį dokumentą – direktyvą dėl skaitmeninio turinio teikimo²⁸. Šiam pasirinkimui nėra vieningos nuomonės. Pavyzdžiui, Komiteto nuomone, dvi direktyvos, o ne viena pasirinktos nepagrįstai, nes teisės nuostatos be reikalo padalytos į dvi dalis, ir reikia papildomų pastangų perkelti jas į nacionalinę teisę siekiant užtikrinti, kad jos atitiktų kiekvienos valstybės narės vidaus nuostatas, todėl būtina pateikti išsamesnį aiškinimą²⁹. Dviejų direktyvų išskyrimą nepalaiko ir Europos Sąjungos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba, kuri mano, kad abi Pasiūlytos Direktyvos turėtų būti suderintos tarpusavyje³⁰. Dviejų, o ne vienos direktyvos perkėlimas į nacionalinę teisę valstybėms narėms sukeltų papildomų problemų, dėl kurių valstybės narės gali netinkamai ar nespėti laiku perkelti direktyvų į savo nacionalinę teisę. Pasirinkus atskiras direktyvas taip pat būtų linkstama link normų nesuderinamumo, chaotiškumo. Vis dėlto šiuo atveju didžiausia problema yra sudėtingas perkėlimo į nacionalinę teisę procesas. Pasiūlytose Direktyvose yra naudojamas maksimalaus suderinamumo principas, todėl tam gali reikėti daugiau laiko nei įprastai, nes daugelį nuostatų reiktų tiesiog perrašyti į nacionalinę teisę. Tai reikštų, kad visus susijusius teisės aktus kiekvienoje valstybėje narėje būtų privalu peržiūrėti norint, kad tinkamai būtų perkeltos direktyvos. Perkeliant direktyvos nuostatas ne kopijuoti-įdėti technikos pagrindu egzistuoja rizika, jog Europos

---

²⁸ 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD) ir „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 58.

²⁹ 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD) ir „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 61.

³⁰ 2016 m. kovo 18 d. Europos Sąjungos advokatūrų ir teisininkų draugijos tarybos nuomonė dėl prekių pirkimo internetu taisyklių ir skaitmeninio turinio (CCBE position concerning contract rules for online purchases of goods and Digital content (COM(2015) 634 and 635)), p. 1.

Sajungos institucijos gali įvertinti direktyvos nuostatų perkėlimą kaip netinkamą³¹. Todėl vien tas faktas, kad reikės perkėlinėti dvi direktyvas, padidina riziką, kad jos gali būti perkeltos netinkamai, kad ir dėl politinio neaktyvumo ar per didelio kiekio Europos Sąjungos teisės aktų, kuriuos reikia integruoti į nacionalinę teisę. Šioje statistikoje galima matyti, kad nuo 2011 m. iki 2015 m. pažeidimų susijusių su direktyvų perkėlimu sumažėjo daugiau nei per pusę, tačiau išlieka didelis skaičius - 543³². Tai patvirtina ir pati Europos Komisija, kuri teigia, kad iš didelio 2015 m. vykdytų pažeidimų nagrinėjimo procedūrų skaičiaus matyti, kad užtikrinant, jog valstybės narės laiku ir tinkamai taikytų Europos Sąjungos teisės aktus, vis dar kyla rimtų problemų³³. Norint, kad tokių problemų kiltų mažiau ne vien praktiškai, bet ir statistiškai, Europos Komisija turi nesudaryti priežasčių toms problemoms kilti. Vienas iš variantų yra būtent tai, kad tokiais atvejais kaip Pasiūlytų Direktyvų, jos būtų sudėtos į vieną kodifikuotą teisės aktą, o ne į du atskirus. Šitaip būtų sudarytos sąlygos tinkamiau ir efektyviau perkelti Europos Sąjungos teisės nuostatas į nacionalinę teisę ir jas taikyti. Europos Komisija nepateikė išsamaus paaiškinimo kodėl ji nusprendė pasiūlyti iš esmės analogiškus santykius reguliuoti dviem atskirais instrumentais, vietoj vieno sisteminio teisės akto³⁴. Dviejų direktyvų vietoje vienos taip pat negalima pateisinti nei proporcingumo nei subsidarumo principais, todėl darytina išvada, kad Europos Komisija pasielgė netinkamai išskirdama dvi direktyvas.

Kova su vėlavimu Europos Sąjungos teisės aktus perkelti į nacionalinę teisę yra jau seniai nustatytas Europos Komisijos prioritetas³⁵. Apibendrinant tai kas išdėstyta, galima teigti, kad siekiant palengvinti valstybėms narėms naštą perkėlinėjant direktyvas į nacionalinę teisę ir mažėtų pažeidimų dėl vėluojančių Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimo į nacionalinę teisę bei tuo pačiu teisės aktai būtų labiau suderinti ir sistemingi, Europos Komisija turėtų Pasiūlytas Direktyvas sureguliuoti viename teisės akte.

---

³¹ BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 39.

³² Sąjungos teisės taikymo stebėseną 2015 m. metinė ataskaita [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/docs/annual_report_33/com_2016_463_lt.pdf>, p. 27.

³³ Sąjungos teisės taikymo stebėseną 2015 m. metinė ataskaita [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/docs/annual_report_33/com_2016_463_lt.pdf>, p. 31.

³⁴ BUBLIENĖ, D. *Ko siekiama Europos Komisijos siūlomą naują reguliavimą elektroniniams sandoriams?* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/verslas/nuomones/d-bubliene-ko-siekiama-europos-komisijos-siulomu-nauju-reguliavimu-elektroniniams-sandoriams.d?id=70062038>>.

³⁵ Sąjungos teisės taikymo stebėseną 2015 m. metinė ataskaita [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/docs/annual_report_33/com_2016_463_lt.pdf>, p. 31.

2.3. Tikslo pasiekimo opcijų problematika: minimalaus ir maksimalaus direktyvų suderinimo principų trūkumai ir privalumai

Tikslo, skatinti ir didinti tarpvalstybinę elektroninę prekybą tarp Europos Sąjungos šalių, įgyvendinimo būdą Europos Komisija rinkosi tarp penkių variantų. Atliekant poveikio vertinimą buvo nagrinėjami ne tik padariniai, kurie kiltų, jeigu politika nepasikeistų, bet ir šios politikos galimybės:

- i) 1 galimybė – tikslinių, visiškai suderintų prekybos prekėmis ir skaitmeniniu turiniu taisyklių taikymas;
- ii) 2 galimybė – prekiautojų teisės taikymas kartu su esamomis suderintomis prekybos prekėmis taisyklėmis ir (arba) tikslinėmis, visiškai suderintomis skaitmeninio turinio tiekimo taisyklėmis;
- iii) 3 galimybė – jokių politikos pokyčių dėl prekių, be to, visiškai suderintų skaitmeninio turinio tiekimo taisyklių taikymas;
- iv) 4 galimybė – jokių politikos pokyčių dėl prekių, be to, minimalaus suderinimo taisyklių dėl skaitmeninio turinio taikymas;
- v) 5 galimybė – neprivaloma Europos pavyzdinė sutartis kartu su ES pasitikėjimo ženklu (Toliau – Pavyzdinė Sutartis)³⁶.

Kaip žinia, Europos Komisija pasirinko pirmąjį variantą - visiškai suderintų prekybos prekėmis ir skaitmeniniu turiniu taisyklių taikymas, tačiau reiktų išsamiau paanalizuoti, ar tikrai šis variantas yra tinkamiausias norint pasiekti aukščiau minėtą tikslą bei tuo pačiu užtikrinti vartotojų teisių apsaugą. Keturios iš penkių galimybių iš esmės skiriasi tuo, kuris direktyvų suderinamumo principas bus taikomas – minimalaus ar maksimalaus suderinamumo. Penktoji galimybė yra alternatyvi, kadangi siūloma pasitelkti Pavyzdinę Sutartį kaip pasitikėjimo garantą. Todėl būtina išnagrinėti kuris iš principų ar Pavyzdinė Sutartis yra tinkamiausias sprendimo būdas.

Minimalaus suderinimo principas yra viena iš šiandien labiausiai paplitusių teisės derinimo formų Europos Sąjungoje. Kaip rodo pats pavadinimas, Bendrija nustato minimalius standartus, o valstybės narės savo prekėms ir paslaugoms gali nustatyti griežtesnius standartus. Minimalaus suderinimo principas yra plačiai taikomas Europos

---

³⁶ 2015 m. gruodžio 9 d. Commission staff working document. Impact assessment on proposals for directives of the European Parliament and of the Council (1) on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and (2) on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods. ((COM (2015) 634 final) (COM (2015) 635 final) (SWD (2015) 275 final)).

Sąjungos vartotojų teisių apsaugos srityje ir nurodomas kaip sudaręs prielaidas apskritai atsirasti ES vartotojų teisei³⁷. Remiantis šiuo principu, valstybės narės gali išlaikyti jau esamas normas arba imtis griežtesnio teisinio reguliavimo, nei nurodo ES teisėkūros organų nustatytos taisyklės. ES valstybių narių teikiama apsauga vartotojams negali būti menkesnė už teikiamą ES teisės aktų, paremtų minimalaus derinimo idėja³⁸. Tai reiškia, kad valstybės narės atsižvelgdamos į specifinius vartotojų ir verslininkų santykius, gali nuspręsti ar minimalių standartų, esančių tam tikroje direktyvoje, pakanką siekiant apsaugoti vartotojų teises. Jeigu įstatymų leidėjas nusprendžia, kad standarto nepakanka, tuomet gali nustatyti griežtesnius reikalavimus. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bylos išvadoje taip pat teigiama, kad šis principas reikšmingas tuo, kad valstybės narės gali teikti kiek įmanoma tvirtesnę apsaugą vartotojams ir ji gali gerokai lenkti Europos Sąjungos reikalavimus³⁹. Ši aplinkybė iš dalies paaiškina tokių standartų populiarumą: jie padeda suderinti du konkuruojančius poreikius: užtikrina vienodas konkurencijos galimybes (minimalūs standartai) ir kartu prisitaiko prie nacionalinės įvairovės (aukščiau šių minimalių standartų). Tai ypač svarbu srityse, kuriose itin pabrėžiama gerovė (tokiose kaip socialinė ir vartotojų apsaugos politika) ir kurios yra tik susijusios su vienos rinkos ekonominiais poreikiais, o ne tenkina juos⁴⁰. Mokslininkai teigia, kad šios minimalaus derinimo principu grindžiamos panaikinamosios direktyvos yra pakankamos tinkamam stiprios vartotojų apsaugos standartui garantuoti, nes leidžia jį griežtinti pagal poreikius, reaguojant į nacionalinės rinkos dalyvių elgesio pokyčius⁴¹. M. B. M. Loos nurodo, kad vartotojų apsaugos teisėje nuokrypis nuo minimalaus suderinimo principo turėtų būti ne mažesnis nei šiuo metu daugumoje Europos Sąjungos valstybių narių esti apsaugos lygis⁴². Tai padeda atskiroms valstybėms narėms suteikti didesnę apsaugą vartotojams, jeigu yra susiklosčiusios teisinės tradicijos toje šalyje ar kitų svarių pagrindų atsiranda. Tačiau tai didina teisinių skirtumų tarp tų pačių šalių ir šitaip vartotojas nežino savo teisių

---

³⁷ ROTT P., TERRY N, E. *The Proposal for a directive on consumer rights: no single set of rules*. Nr. 3 (17), 2009, p. 465.

³⁸ Generalinės advokatės Verica Trstenjak išvada pateikta 2007 m. lapkričio 15 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Quelle AG prieš Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände* C-404/06, EU:C:2007:682.

³⁹ Generalinės advokatės Verica Trstenjak išvada pateikta 2009 m. spalio 29 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje *Caja de Ahorros* C-484/08 EU:C:2009:682.

⁴⁰ DOUGAN, M. Minimum Harmonisation and the Internal Market. *Common market law: Kluwen law international, 2000, p. 853, 860* (BARNARD, C. *Europos Sąjungos materialinė teisė*. Vilnius: Eugrimas: 2006. p. 391).

⁴¹ MAK V. *Review of the consumer acquis – towards maximum harmonization?* [interaktyvus]. Universiteit Van Tilburg: 2008. [žiūrėta 2017 m. vasario 23 d.] Prieiga per internetą: <http://www.lake-project.net/download/Netherlands/Product%20Liability/Review%20of%20the%20Consumer%20Acquis%20-%20Towards%20Maximum%20Harmonisation_.pdf>, p. 13.

⁴² LOOS, M. B. M. *Consumer sales law in the proposal for a Consumer rights directive* [interaktyvus]. Amsterdamas: 2010. [žiūrėta 2017 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1425036> p. 32.

visose valstybėse narėse, todėl natūraliai nesistengia aiškintis ar yra geresnių sąlygų ar pasiūlymų kitose šalyse. Tai viena iš priežasčių, kodėl buvo iškeliamas ir plėtojamas maksimalaus suderinimo principo taikymo galimybė.

Europos Komisija jau 2002 m. išreiškė poziciją, kad vartotojų apsaugos teisės srityje būtina pereiti prie visiško suderinimo⁴³. Maksimalus suderinimo principas neleidžia valstybėms narėms nustatyti kitokių nuostatų, nei numatyta Europos Sąjungos teisės akte⁴⁴. Tai reikštų, kad visoms valstybėms narėms, kurios numato griežtesnius reikalavimus, nei numatyta Direktyvose, reiktų sumažinti vartotojų apsaugą. Prieš įsigaliojant Vartotojų teisių Direktyvai⁴⁵ maksimalų direktyvos suderinimą nepalaikė *Evelyne Gebhardt*, socialistų ir demokratų aljanso narė iš Vokietijos, kuri teigė, kad jos frakcija nesutiks su direktyva, kuri bent vieną ES valstybę verstų nuleisti vartotojų apsaugos kartelę. Anot jos, daugelyje vartotojų apsaugos sričių nacionalinės taisyklės gerokai skiriasi, todėl visiškas suderinimas ir bendri standartai nėra įmanomi⁴⁶. Tačiau tai nebuvo dominuojanti nuomonė diskusijose dėl Vartotojų apsaugos Direktyvos. Maksimalaus suderinimo principo šalininkai teigė, kad iš esmės teisinis netikrumas kelia vartotojų baimę ir nenorą dalyvauti tarpvalstybinėje prekyboje, nes šie negali būti tikri, kad jų pagrindinės teisės bus užtikrinamos ir kitoje valstybėje narėje. Manoma, kad, visoje Europos Sąjungoje vienodai reguliuojant pagrindines vartotojų teises, prekiautojai, žinodami, pagal kokias taisykles jie privalės veikti, aktyviai įsitrauks į tarpvalstybinę prekybą ir platesnis prekių asortimentas, geresnė kokybė bei galimybė rinktis konkurencines kainas duos naudos vartotojams⁴⁷. Europos Komisija teigia, kad skirtingas vartotojų teisių apsaugos reglamentavimas ES valstybėse narėse trukdo plėtotis vidaus rinkai. Todėl, esant teisinio reguliavimo skirtumams, tarpvalstybinę prekybą plėtojančioms įmonėms padidėja atitikties nacionalinėms reguliavimo normoms išlaidos. O tai lemia didesnes prekių ir paslaugų kainas, daro neigiamą poveikį vartotojų

---

⁴³ 2002 m. birželio 8 d. Europos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. *Vartotojų politikos strategija 2002-2006*, (COM (2002) 208 final) [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <[http://aei.pitt.edu/42561/1/COM_\(2002\)_208.pdf](http://aei.pitt.edu/42561/1/COM_(2002)_208.pdf)>, p. 12, 13.

⁴⁴ BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 38.

⁴⁵ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/12/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB, OL L 34, 2011 specialus leidimas, p 64-88.

⁴⁶ 2011 m. vasario 2 d. *Pasiklydę derinime: europarlamentarai nesutaria dėl vartotojų teisių direktyvos* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.europarl.europa.eu/news/lt/news-room/20110121STO12293/pasiklyd%C4%99-derinime-europarlamentarai-nesutaria-d%C4%971-vartotoj%C5%B3-teisi%C5%B3-direktyvos>>.

⁴⁷ 2008 m. spalio 8 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos vartotojų apsaugos direktyvos. KOM (2008) 614 final – 2008/0196 (COD), p. 8.

pasitikėjimui vidaus rinkai. Komisijos nuomone, šie skirtumai turi įtakos ir tam, kad dėl didesnių išlaidų vienos valstybės narės vartotojai nenoriai perka prekes ar paslaugas kitoje valstybėje narėje arba perka išimtinai tik savo gyvenamojoje valstybėje narėje⁴⁸. Būtent maksimalaus suderinimo principas ir turėtų išspręsti šią problemą. Šis principas skatintų vartotojus domėtis kokia prekių rinkos kaina yra ir kitų šalių elektroninėje prekyboje.

Pasiūlytose Direktyvose nustatytą maksimalaus suderinimo principą iš esmės palaiko visos suinteresuotos šalys. Dėl skaitmeninio turinio, didžioji dauguma vartotojų atstovų visiškai palankiai sutinka visiškai suderintas taisyklės, su sąlyga, kad aukštas vartotojų apsaugos lygis bus garantuotas. Dėl prekių, vartotojų atstovai taip pat sutinka, kad būtų suderintos taisyklės, tačiau pageidauja, kad vartotojų apsaugos lygis būtų aukštesnis nei kad yra šiuo metu. Dauguma verslo atstovų taip pat palaiko pilną, konkrečių sričių derinimą tiek dėl skaitmeninio turinio tiek dėl prekių pardavimo internete. Taip pat didžioji dauguma valstybių narių palaiko suderintas Europos Sąjungos taisykles dėl skaitmeninio turinio pardavimo internetu. Tačiau dėl prekių pardavimo internete nėra susidariusi daugumos nuomonė. Skeptiškai suderintas taisykles vertina informacinių technologijų atstovai⁴⁹. Galima spręsti, kad didžioji dauguma palaiko šią galimybę, su sąlyga, kad bus užtikrinta aukšta vartotojų apsauga. Šiuo būdu siekiama, kad būtų kuo mažiau neaiškumų tarp valstybių narių, tuo pačiu atsirastų vis daugiau teisinio tikrumo. Tai ypač aktualu Skaitmeninio turinio Direktyvai. Taip pat įmonėms, kurios prekiauja ar prekiautų tarp Europos Sąjungos šalių reiktų tik vienkartinę išlaidų, norint prisitaikyti prie naujo skaitmeninio turinio reglamentavimo, t.y. nereiktų kasmetinio mokesčio. Be kita ko, tai sudarytų galimybes vartotojams ir verslininkams daugiau ir aktyviau pirkti/parduoti prekes elektroninėje erdvėje. Tiek verslininkai, tiek vartotojai žinotų savo pagrindines teises ir pareigas tarp visų Europos Sąjungos valstybių ir nereikėtų papildomai gaišti laiką aiškinantis tam tikros šalies teisinę subtilybes. Atsiradus didesniai aiškumui būtų galima preziumuoti, kad geriau žinantys vartotojai dažniau kreipsis dėl pažeistų teisių. Tačiau reikia turėti omenyje, kad tai liestų tik tas įmones, kurios teikia nekokybiškas prekes, todėl tai paskatintų gaminti geros kokybės produktą. Tokiais atvejais vartotojai greičiau ir efektyviau galės apginti savo teises, kadangi bus aiškiai nustatytos jų teisės tam tikrais klausimais.

---

⁴⁸ HONDIUS, E. *The Proposal for a European Directive on Consumer Rights: A Step Forward European review of private law*. 2010, Nr. 1 (18). p.3

⁴⁹ 2015 m. gruodžio 9 d. Commission staff working document. Impact assessment on proposals for directives of the European Parliament and of the Council (1) on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and (2) on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods. ((COM (2015) 634 final) (COM (2015) 635 final) (SWD (2015) 275 final)).

Įvertinti, ar elektroninė prekyba maksimalaus suderinimo principu skatina prekybą, galima apžvelgus statistiką. Vartotojų apsaugos Direktyvoje visiško suderinimo principas įtvirtintas kaip vyraujantis ir jis taikomas beveik visai Vartotojų apsaugos Direktyvos sričiai su keletu išimčių⁵⁰. 2016 m. Europos elektroninės prekybos apžvalga rodo, kad nuo 2011 m. elektroninės prekybos apyvarta padidėjo daugiau negu dvigubai⁵¹. Viena iš to priežasčių yra tarpvalstybinės prekybos padidėjimas. Nuo 2012 m. kiekvienais metais tarpvalstybinė prekyba tarp Europos Sąjungos šalių vis didėja⁵². Viena to iš priežasčių galima teigti, kad yra Vartotojų apsaugos Direktyva, kuri sureguliuo tam tikrus vartotojų apsaugos aspektus. Žinoma, dar yra daugelis kitų priežasčių, kodėl tarpvalstybinė prekyba populiarėja, tačiau būtent teisinio tikrumo didėjimas padeda surasti kompetentingas prekių kainas ir didesnę daiktų pasirinkimą ne tik savo šalyje, o ir kitose Bendrijos šalyse. Pasiūlytos Direktyvos yra dar vienas žingsnis tikslo link, kuris leistų patvirtinti Žaliojoje knygoje numatytus žodžius - nėra jokio skirtumo, kurioje Europos Sąjungos valstybėje narėje jūs esate arba perkate: jūsų pagrindinės teisės yra vienodos⁵³. Visa tai leidžia teigti, kad maksimalaus suderinimo principas, kurį jau kaip tikslo priemonę pasirinko 2007 m. yra būtent tai, ko reikia, norint, kad vartotojų apsauga Europos Sąjungos šalyse vis didėtų ir tuo pačiu vartotojai vis dažniau ir daugiau apsipirkinėtų internetu.

Penkta galimybė yra Pavyzdinė Sutartis kartu su ES pasitikėjimo ženklu. Suinteresuotos šalys ir valstybės narės skeptiškai vertina šią galimybę dėl jos neaiškios naudos ir ribotų lūkesčių⁵⁴. Iš esmės Pavyzdinės Sutarties atveju įmonėms būtų galima padėti prekiauti visoje Europos Sąjungoje ir užtikrinti pakankamą vartotojų apsaugą, kuri labai priklausytų nuo Pavyzdinės Sutarties taisyklių turinio, dėl kurio susitartų pramonės subjektai, ir nuo to, kiek Europos Sąjungos įmonės naudotų ir pripažintų pasitikėjimo ženklą. Vartotojai gali būti labiau linkę pirkti iš užsienio prekyautojų, kuriems būtų suteiktas Europos Sąjungos pasitikėjimo ženklas. Tačiau prekyautojai vis vien privalėtų

---

⁵⁰ BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 38.

⁵¹ European B2C E-Commerce Report 2016. Facts, figures, infographic & Trends of 2015 and the 2016 forecast of the European B2C E-commerce market of goods and services [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.ecommerce-europe.eu/app/uploads/2016/07/European-B2C-E-commerce-Report-2016-Light-Version-FINAL.pdf>>, p. 21.

⁵² 2015 m. gruodžio 2 d. *Cross-Border online shopping within the EU. Learning from consumer experiences* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.anec.eu/attachments/ANEC-RT-2015-SERV-005.pdf>>. p. 9.

⁵³ 2007 m. vasario 8 d. Europos bendrijų komisijos *žalioji knyga dėl vartotojų acquis persvarstymo* KOM(2006) 744 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/%20LexUriServ.do?uri=COM:2006:0744:FIN:LT:PDF>>, p. 3.

⁵⁴ 2015 m. gruodžio 9 d. Commission staff working document. Impact assessment on proposals for directives of the European Parliament and of the Council (1) on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and (2) on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods. ((COM (2015) 634 final) (COM (2015) 635 final) (SWD (2015) 275 final)), p. 25, 26.

laikytis privalomųjų vartotojo įprastinės gyvenamosios vietos nacionalinių taisyklių, jeigu jose būtų numatyta didesnė apsauga nei pavyzdinės sutarties taisyklėse, todėl jie vis vien galėtų patirti su sutarčių teise susijusias išlaidas⁵⁵. Kiek kitokią nuomonę turi Komitetas, kuris teigia, kad galėjo būti pasirinkta 5 galimybė neprivaloma Europos pavyzdinė sutartis kartu su Europos Sąjungos pasitikėjimo ženklu, kuri būtų pigi, paprasta ir lemtų nedidelę biurokratinę naštą; kitaip tariant, ši galimybė labiausiai atitinka geresnio reglamentavimo dokumentų rinkinį ir programą REFIT, taip pat sulaukė daugiausia paramos vykstant parengiamosioms konsultacijoms⁵⁶. Mano nuomone, ši Pavyzdinė Sutartis nebūtų efektyvi norimiems tikslams pasiekti. Europos Komisija, norėdama išpopuliarinti ir paskleisti informaciją apie šią Pavyzdinę Sutartį, turėtų skirti labai daug laiko ir lėšų, kadangi vien pasitikėjimo ženklo sertifikavimas ir išlaikymas per metus kainuotų nuo 200 eurų iki 4,500 eurų⁵⁷. Taip pat sutarčių teisių skirtumai tarp valstybių narių išliks, kadangi ne visose šalyse greitai būtų priimta Pavyzdinė Sutartis, su sąlyga, kad ji tikrai bus naudojama. Be kita ko, vartotojai būtų apsaugoti tik jeigu pardavėjai ir teikėjai naudotų Pavyzdinę Sutartį. Nenaudojant pastarosios sutarties, vartotojai nebūtų apsaugoti, o šitaip nebūtų pasiektas Europos Komisijos vienas iš tikslų – padidinti vartotojų apsaugą. To nebūtų pasiekta, nes prekyautojams toliau reikėtų tikrinti, ar valstybė narė yra sugriežtinusi reguliavimą savo šalyje, lyginant su minimaliu suderinimu, koks yra numatytas direktyvoje, ar ne. Tai nesumažintų išlaidų prekyautojams, nepaskatintų eiti į kitų valstybių nacionalines rinkas. Taip pat vartotojai nežinotų tikslų savo teisių visoje Europos Sąjungoje, todėl neieškotų naujų internetinių prekybos puslapių, kuriuose galėtų rasti didesnę pasirinkimą ar pigesnių prekių. Skaitmeninio turinį teikiančioms įmonėms šis variantas taip pat nepašalintų rizikos, kad vėliau neatsirastų skirtumų tarp valstybių narių⁵⁸. Dėl aukščiau pateiktų argumentų

---

⁵⁵ 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD) ir „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 67.

⁵⁶ 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD) ir „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 61.

⁵⁷ 2013 m. spalio. Europos vartotojų centro tinklas. „Can I trust the trust mark?“ [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/information_sources/docs/trust_mark_report_2013_en.pdf>, p. 48.

⁵⁸ 2015 m. gruodžio 9 d. Commission staff working document. Impact assessment on proposals for directives of the European Parliament and of the Council (1) on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and (2) on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods. ((COM (2015) 634 final) (COM (2015) 635 final) (SWD (2015) 275 final)), p. 41.

darytina išvada, kad Pavyzdinė Sutartis nebūtų tinkamas sprendimo būdas, norint toliau didinti internetinę prekybą tarp Europos Sąjungos valstybių.

2.4. Ar pasirinkta priemonė atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus?

Europos Komisijai, pasirinkus priemonę, kuria bus siekiama suderinti vartotojų teisių apsaugą elektroninėje erdvėje, būtina nustatyti ar tai atitinka subsidiarumo ir proporcingumo principus. Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo 5 str. 1 d. numatyta, kad Sąjungos kompetencijos įgyvendinimas grindžiamas subsidiarumo ir proporcingumo principais⁵⁹. To paties straipsnio 3 d. yra pasakyta, kad pagal subsidiarumo principą tose srityse, kurios nepriklauso Sąjungos išimtinai kompetencijai, ji ima veikti tik tada ir tik tokiu mastu, kai valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti centriniu, regioniniu ir vietiniu lygiu, o Sąjungos lygiu dėl numatomo veiksmo masto arba poveikio juos pasiekti būtų geriau.

2.4.1. Subsidiarumo principo atitikimas

Subsidiarumo principas yra vienas esminių, kuriuo yra siekiama išsiaiškinti ar Europos Komisija pasirinktas sprendimas būdas atitinka esamą situaciją Europos Sąjungoje. Tam iširti būtina atsakyti į tris klausimus:

- 1) Ar veiksmai turi tarpvalstybinių aspektų, kurie negali būti išspręsti Europos Sąjungos šalyse?
- 2) Ar nacionalinių šalių veikimas ar neveikimas būtų prieštaraujantis Lisabonos Sutarčiams?
- 3) Ar veiksmai Europos Sąjungos lygmeniu turi aiškius privalumus⁶⁰?

Kylanti problema iš to yra, ar Europos Sąjungos įsikišimas yra būtina priemonė, norint pasiekti tikslus, kadangi bet koks naujas reglamentavimas mažina nacionalinių valstybių suverenumą. Pernelyg didelis valdžios perdavimas į bet koki virš nacionalinį organizmą yra nepageidautinas, nes demokratiškai išrinkti nacionaliniai atstovai geriausiai atstovauja savo žmonių norus ir todėl turi būti suteikta kuo daugiau kontrolės jiems steigiant teisės aktus. Taip pat svarbu paminėti, kad Europos Sąjungoje yra dvidešimt aštuonios skirtingos šalys, kurios taiko savo ekonomiką, politiką, kultūrą kur tik yra galima ir įmanoma⁶¹. Tai reiškia, kad Europos Sąjunga negali įvedinėti

---

⁵⁹ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

⁶⁰ 2012 m. spalio 26 d. Protokolas Nr. 2 dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo. *Oficialus leidinys C 326*.

⁶¹ BARTON, O. *An analysis of the principle of subsidiarity in European union law* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://research.ncl.ac.uk/media/sites/researchwebsites/northeastlawreview/5%20An%20analysis%20of%20the%20principle%20of%20subsidiarity%20in%20European%20Union%20Law.pdf>>, p. 84.

reguliavimo visais įmanomais klausimais ir suvaržyti valstybes nares, kad joms tektų keisti iš esmės savo teisinės sistemas, norint prisitaikyti prie Europos Sąjungos nuostatų. Turi būti suderinti interesai tiek nacionalinių valstybių, tiek Europos Sąjungos institucijų. Tačiau atrasti tą ribą, kuomet yra patenkintos abi pusės, yra sudėtingiausia. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 5 str. 3 d. yra numatyta keletą labai neaiškių ir nekonkrečių nuostatų. Pirma, Europos Sąjunga „įmasi veikti tik tada ir tik tokiu mastu“ ir „valstybės narės numatomo veiksmo tikslų negali deramai pasiekti“. Antras svarbus aspektas yra lyginamojo efektyvumo testas, kuris reiškia, kad Europos Sąjunga gali veikti, jeigu imdamasi veiksmų, tikslai būtų pasiekti geriau⁶². Tai tiesiog neaiškūs ir bendro pobūdžio⁶³, kadangi žodis „geriau“ yra subjektyvus ir duodantis peno interpretacijoms⁶⁴. Taigi nėra aišku kokių atveju valstybės narės turėtų veikti, o kokių atveju Europos Sąjunga turėtų imtis veiksmų. Iš to seka tai, kad Europos Sąjunga praktiškai gali bet kokių atveju įsikišti, nurodant, kad dvidešimt aštuonioms valstybėms atskirai yra žymiai sunkiau pasiekti joms iškeltus tikslus negu tai padarytų centralizuotai. Mano nuomone, vartotojų apsaugos centralizuotas suderinimas tarp valstybių narių yra visiškai pateisinamas ir suprantamas. Taip yra todėl, kad minimalus suderinimo principas tampa vis mažiau veiksmingas, norint pasiekti, kad vartotojai galėtų žinoti savo teises visose valstybėse narėse ir apsipirkinėti ne tik savo nacionalinėje rinkoje, o ir už jos ribų. Tai taip pat žymiai pagerina situacija verslininkams, kadangi jiems yra paprasčiau plėsti verslą visoje Europos Sąjungoje. Taip pat, tai visiškai pateisinama dėl Skaitmeninio turinio Direktyvos, kadangi siekiant išvengti dabartinio nevienodo teisinio aiškinimo tarp valstybių narių, yra būtina tai suderinti centralizuotai, taip padedant tiek vartotojams, tiek verslininkams.

Siekiant išsiaiškinti ar Pasiūlytos Direktyvos atitinka subsidiarumo principą taip pat svarbu nustatyti, ar yra pagrįstas teisinis pagrindas. Pasiūlytose Direktyvose yra nurodyta, kad teisinis pagrindas šioms direktyvoms yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 str.⁶⁵. Šis straipsnis yra taikomas SESV 26 str. nurodytiems tikslams pasiekti, todėl būtina nustatyti ar keliami tikslai atitinka Pasiūlytų Direktyvų tikslus. Pagal SESV 26 str. iš

---

⁶² 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

⁶³ ESTELLA, A. *The EU principle of subsidiarity and its critique*. United Kingdom: Oxford University Press, 2002. p. 95.

⁶⁴ BARTON, O. *An analysis of the principle of subsidiarity in European union law* [interaktyvus]. [Žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://research.ncl.ac.uk/media/sites/researchwebsites/northeastlawreview/5%20An%20analysis%20of%20the%20principle%20of%20subsidiarity%20in%20European%20Union%20Law.pdf>>, p.85.

⁶⁵ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 5. 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 5.

esmės yra siekiama sukurti vidaus rinką ar užtikrinti jos veikimą ir remtis Europos Komisijos pasiūlytomis gairėmis ir sąlygomis, kad pažanga visuose atitinkamuose sektoriuose būtų skleidžiama⁶⁶. Su šiuo teisinio pagrindo pasirinkimu nesutinka Komitetas ir siūlo remtis SESV 169 str.⁶⁷. Šio straipsnio esmė yra vartotojų apsauga, o SESV 114 straipsnio – teisės aktų suderinimas. Pastarieji tikslai yra išskelti ir Pasiūlytose Direktyvose, tad būtina nustatyti, kuris straipsnis yra tinkamesnis kaip teisinis pagrindas.

Pasiūlytos Direktyvose yra remiamasi maksimalaus suderinimo principu, tad valstybės narės negalėtų didinti vartotojų teisių apsaugos. SESV 169 str. 4 d. yra numatyta, kad jokiai valstybei narei nekliudo imtis griežtesnių apsaugos priemonių⁶⁸. Tad šiuo atveju tai prieštarautų Europos Komisijos išskeltiems tikslams, todėl šis straipsnis negali būti teisiniu pagrindu Pasiūlytomis Direktyvoms. Verta paminėti, kad Vartotojų teisių Direktyvos, kuri paremta maksimalaus suderinimo principu, teisinis pagrindas taip pat yra SESV 114 str.⁶⁹. Tuo tarpu Europos Komisijos esminis tikslas yra vartotojų teisių apsaugos teisės aktų suderinimas, išlaikant aukštą vartotojų teisių apsaugą. Todėl teisės aktų suderinimas nusveria vartotojų teisių apsaugą vien dėl teisinio pagrindo pasirinko, tačiau pastaroji išlieka labai svarbiu aspektu, norint, kad Pasiūlytos Direktyvos būtų priimtose. Taigi, galima teigti, kad Europos Komisijos pasirinktas teisinis pagrindas atitinka subsidiarumo principą ir nebūtų pripažintas neteisėtu.

---

⁶⁶ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

⁶⁷ 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD) ir „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų“. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 57.

⁶⁸ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

⁶⁹ 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/12/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB, OL L 34, 2011 specialus leidimas, p 64-88.

2.4.2. Proporcingumo principo atitikimas

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 5 str. 4 d. yra nurodyta, kad pagal proporcingumo principą Sąjungos veiksmų turinys ir forma neviršija to, kas būtina siekiant Sutarčių tikslų⁷⁰. Kitaip tariant, proporcingumo principas suprantamas kaip principas, dažnai susijęs su subsidiarumo principu, kad Bendrija turėtų leisti tik tiek teisės aktų, kiek būtinai reikia jos tikslams pasiekti⁷¹. D. Charlmers teigia, kad proporcingumo principas siejamas su teisės aktų leidimo kiekybine išraiška – neleisti daugiau teisės aktų nei būtina. Visgi proporcingumo principas skirtas nustatyti priemonės pagrįstumui, dėl to nustatinėjant ar priemonė yra proporcinga vyrauja kokybinio kriterijaus nustatymas⁷². Subsidiarumo principu iš esmės yra sprendžiama dėl Europos Sąjungos įsikišimo lygio į nacionalinių valstybių teisę. Tuo pačiu proporcingumo principu siekiama nustatyti būtent įsikišimo lygio kokybinį kriterijų, nustatant taikomų priemonių tinkamumą, būtinumą ir proporcingumą. Šie kriterijai padeda Europos Sąjungos Teisingumo Teismui išsiaiškinti ar Europos Sąjungos institucijos netaiko nepagrįstų bei neproporcingų apribojimų valstybėms narėms, todėl toliau bus detalčiau aptariami aukščiau minėti trys kriterijai, norint išsiaiškinti ar nėra pažeistas proporcingumo principas pateikus Pasiūlytas Direktyvas.

Pirmasis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo tiriamas proporcingumo principo elementas yra priemonės tinkamumas. Teisės autorių nuomone tinkamumo sąvoka nurodo, kad tinkamumo reikalavimas nėra toks griežtas kaip nepakeičiamumas, bet griežtesnis nei naudingumas⁷³. Priemonės, kurios nėra tinkamos pasiekti teisėtam tikslui, pripažįstamos pažeidžiančiomis proporcingumo principą⁷⁴. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas tirdamas tinkamumą nereikalauja iš priemonę priėmusios institucijos būti užtikrintai, kad taikoma priemonė neabejotinai pasieks teisėtą tikslą, dažniausiai užteks pagrįstos tikimybės, jog tikslas gali būti pasiekiamas⁷⁵. Toje pačioje byloje generalinis advokatas P. Maduro pasakė, kad tinkamumo testu siekiama nustatyti, ar nagrinėjama priemonė padės pasiekti teisėtą tikslą. Jeigu nustatoma, kad jog priemonė

⁷⁰ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*.

⁷¹ LEACH, R. *Glausta Europos Sąjungos enciklopedija*. Vilnius: Vaga, 2007 m. p. 221.

⁷² CHARLMERS, D., et al. *European Union Law: Cases and Materials, 2nd edition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010, p. 362.

⁷³ JANS, J. H. *Proportionality Revisited*. Legal issues of economic integration, 2000, p. 241.

⁷⁴ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1996 m. birželio 27 d. sprendimas *Rémy Schmit C-240/95*, *EU:C:1996:259*.

⁷⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. rugsėjo 28 d. sprendimas *Mati Leppik C-434/04*, *EU:C:2006:609*.

negali padėti pasiekti tikslo, tokiu atveju ji pažeidžia proporcingumo principą⁷⁶. Yra vertinama teisės akto priėmimo priežastis bei subjektų, priėmusių teisės aktą, atliktus tyrimus dėl to, kaip nagrinėjamas teisės aktas gali padėti pasiekti tikslą⁷⁷. Europos Komisija, pateikdama Pasiūlytas Direktyvas, atliko tyrimus, ir nustatė, kad viena iš priežasčių, kodėl yra palyginus nedaug perkama internetu iš kitų valstybių narių, yra vartotojų teisių apsaugos nevienodas lygis ir neaiškumas, ar vartotojų teisės bus apgintos. Taip pat Skaitmeninio turinio Direktyvoje nustatytos nuostatos, kurios suvienodins valstybių narių teisės normas, tikrai padės padidinti vartotojų apsaugą, kadangi šiuo metu nei Europos Sąjungos lygmeniu, nei daugelyje valstybių narių nėra sureglamentuota vartotojų apsauga dėl skaitmeninio turinio prekių. Todėl akivaizdu, kad vartotojų apsauga šiuo atveju tikrai būtų padidinta.

Antras aspektas, kurį Teisingumo Teismas tikrina dėl proporcingumo principo pažeidimo yra būtinumas. Ar pasirinkta priemonė nepažeidžia būtinumo reikalavimo, siekiama nustatyti, ar nagrinėjamas ribojimas yra būtinas tikslui pasiekti, bei, ar buvo įmanoma imtis alternatyvių priemonių, kurios būtų mažiau ribojančios⁷⁸. Kaip minėta anksčiau, alternatyvios priemonės buvo keliamos, kaip Pavyzdinė Sutartis, ar minimalaus suderinimo principo pasitelkimas, tačiau pasirinkta priemonė – direktyvos pagrįstos maksimalaus suderinimo principu, yra būtent tai, ko reikia, norint padidinti vartotojų apsaugą elektroninėje prekyboje. Taip yra todėl, kad minimalaus suderinimo principas neduoda tokios naudos, kokią gali duoti visiško suderinimo principas. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra ne kartą pabrėžęs, kad būtent vartotojų apsaugos normos turi būti aiškios ir tikslios, kad atitiktų teisinio tikrumo principo reikalavimus ir kad asmenys galėtų jomis remtis gindami savo teises⁷⁹. Tai patvirtina ir tai, kad yra konstatuota, kad teisinis tikrumas yra labai svarbus aspektas vartotojų apsaugos užtikrinimui⁸⁰. Iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išvystytos praktikos galima daryti išvadą, kad vartotojai turi galėti savo teises ir pareigas nustatyti ne iš teismų praktikos, bet visų pirma iš paties

---

⁷⁶ Generalinio advokato M. Poiaras Madura išvada pateikta 2006 m. rugsėjo 28 d. *Europos Sąjungos Teisinumo Teismo byloje Mati Leppik C-434/04, EU:C:2006:609.*

⁷⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. sausio 12 d. sprendimas *Agrarproduktion Staebelow GmbH C-504/04, EU:C:2006:30.*

⁷⁸ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2004 m. gruodžio 2 d. sprendimas *Commission v Kingdom of the Netherlands C-41/02, EU:C:2004:762.*

⁷⁹ BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 39.

⁸⁰ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2001 m. gegužės 10 d. sprendimas *Commission of the European Communities v Kingdom of the Netherlands C-144/99, EU:C:2001:257.*

teisės akto⁸¹. Atsižvelgus į aukščiau išvardintus argumentus, galima teigti, kad būtinumo kriterijus šiuo atveju nėra pažeistas.

Paskutinis, trečiasis kriterijus, yra proporcingumas griežtąja prasme. Autorius nustatė, kad pirmieji du kriterijai nėra pažeisti, tačiau nepaisant to, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas gali siekti nustatyti, ar tiriamą priemonę nesukelia nepagrįstai didelės žalos⁸². Šio kriterijaus esmė yra nustatyti tinkamą pusiausvyrą tarp konkuruojančių interesų. Kaip minėta anksčiau, labiausiai suinteresuotos žmonių grupės šiuo atveju – vartotojai ir verslininkai, iš esmės neprieštarauja Pasiūlytoms Direktyvoms, nes abi pusės supranta, kad tai yra efektyviausias ir geriausias variantas, norint, kad pasiekti Europos Komisijos iškeltus tikslus. Taip pat, įsigaliojus Pasiūlytoms Direktyvoms neatsirastų neproporcinga žala. Nustatyta jau anksčiau, kad verslininkams, norintiems prekiauti elektroninėje erdvėje, sumažėtų išlaidos, o vartotojai galėtų rinktis prekes iš didesnio pasirinkimo. Todėl darytina išvada, kad įsigaliojus naujam vartotojų apsaugos reglamentavimui Europos Sąjungoje, nebūtų nepagrįstai didelės žalos.

Apibendrinant visą šį skyrių, galima daryti išvadą, kad naujas tam tikrų, vartotojų apsaugą didinančių, sutarčių aspektų suderinimas Europos Sąjungos lygiu yra reikalingas ir naudingas visoms valstybėms narėms. Europos Komisija siekia, kad būtų sukurta bendroji skaitmeninė rinka, kurioje būtų užtikrintas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas ir kurioje fiziniai asmenys ir įmonės gali nevaržomi naudotis internetu vykdoma veikla ir ją vykdyti sąžiningos konkurencijos sąlygomis, užtikrinant aukštą vartotojų ir asmenų duomenų apsaugos lygį, nepriklausomai nuo jų pilietybės ar gyvenamosios vietos⁸³. Mano nuomone, šį tikslą Europos Komisija pasiekti pasirinkto tinkamą priemonę, t.y. visiško suderinimo principu pagrįstomis direktyvomis. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, kad vartotojų teisių gynimas yra prioritetinga valstybės ekonominės bei socialinės politikos dalis ir konstitucinis valstybės ūkio tvarkymo principas bei vartotojų teisių gynimas, turintis viešojo intereso statusą, svarbūs visai visuomenei⁸⁴. Tai padės vartotojams lengviau žinoti ir suprasti, kokias teises turi ne tik savo valstybėje, bet ir kitose Bendrijos narėse. Taip pat šiuo atveju visiško suderinimo principo taikymas pateisinamas ir tuo, kad taikant Europos Sąjungos teisę, apsaugos

---

⁸¹ BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 39.

⁸² DE BURCA, G. *The principle of proportionality and its application in EC Law*. Yearbook of European Law, 1993. p. 111.

⁸³ 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Briuselis, SWD (2015) 100 final. p. 3.

⁸⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo apžvalga. Vartotojų teisių apsauga vartojimo sutartiniuose santykiuose: teisinio reguliavimo ir teismų praktikos apžvalga. „Teismų praktika“, Nr. 30, 2009 m.

efektyvumas yra žymiai didesnis. Tai patvirtina ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, kuris yra konstatavęs, kad siekiant užtikrinti Bendrijos teisės efektyvumą, kiekvienas valstybės narės teismas turi pareigą užtikrinti visišką ir neatidėliotą Bendrijos teisės taikymą⁸⁵. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas taip pat yra pažymėjęs, kad nacionalinė teisė turi būti aiškinama taip, kad neprieštarautų Europos Sąjungos teisei ir Teisingumo Teismo formuojamai praktikai⁸⁶. Visa tai rodo, kad maksimalus direktyvos suderinimas yra teigiamas variantas, kadangi ir neprieštarauja bei nepažeidžia nei Europos Sąjungos principų nei nacionalinių teisės aktų. Vis dėlto, mano nuomone, formos ir pasirinktos priemonės prasme, kol dar nėra priimtos Pasiūlytos Direktyvos, būtų racionalu abi Pasiūlytas Direktyvas sudėti į vieną teisės aktą, kadangi šitaip būtų palengvinta valstybėms narėms našta perkėlinėjant teisės aktą į nacionalinę teisę bei vartotojams būtų aiškiau ieškant savo teises reglamentuojančių aktų, kurių ir taip yra nemažai.

---

⁸⁵ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1978 m. kovo 9 d. sprendimas *Amministrazione delne Finanze delno Stato v. Simmenthal SpA*. C-106/77, EU:C:1978:49.

⁸⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. lapkričio 19 d. Vartotojų teisių apsauga vartojimo sutartiniuose santykiuose: teisinio reguliavimo ir teismų praktikos apžvalga II (vartojimo pirkimo-pardavimo, vartojimo rangos, civilinės atsakomybės vartojimo teisiniuose santykiuose taikymo klausimai) Nr. AC-33-1. Teismų praktika. 2010, 33.

3. Pasiūlytų direktyvų skirtumai nuo dabartinio reglamentavimo Europos Sąjungoje ir jų problematika

Šiame skyriuje bus aptariami, autoriaus nuomone, svarbiausi pasikeitimai susiję su garantijomis Europos Sąjungos bei Lietuvos teisės aktuose, kurie įvyktų, jeigu Pasiūlytos Direktyvos būtų priimtos. Direktyvos yra orientuotos į elektroniniu būdu įsigytų prekių garantijos terminą, o vartotojams garantinio termino klausimas yra vienas iš esminių prieš ir jau įsigijus prekę, todėl būtent šiam aspektui ir bus skiriamas didžiausias dėmesys. Taip pat bus išanalizuotos pirkėjo pareiga informuoti pardavėją apie daikto trūkumus, teisių gynimo priemonių hierarchija bei vartotojo pareiga pranešti apie daikto neatitikimą. Visi šie veiksniai ženkliai įtakotų vartotojų apsaugos pasikeitimą Europos Sąjungoje, tad būtina išsiaiškinti, ar pasirinktas reglamentavimas atitinka aukštą vartotojų apsaugos lygį, o jeigu ne, pasiūlyti variantus, atitinkančius tą lygį.

3.1. Garantijos pagal įstatymą terminas ir jo reglamentavimas Europos Sąjungoje

Pasiūlytos Direktyvos iš esmės skirti sureguliuoti prekės kokybės garantijos klausimus, todėl yra svarbu išanalizuoti, kaip naujosios nuostatos paveiks direktyvą dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų (toliau - **Garantijų Direktyvą**)⁸⁷ ir vartotojų apsaugą elektroninėje prekyboje. Bendras Direktyvų tikslas yra prisidėti prie spartesnio galimybių, kurių atsirastų sukūrus tikrą bendrąją skaitmeninę rinką, augimo⁸⁸. Tai panaikintų vartojimo sutarčių teisės kliūtis internetinės prekybos srityje ir padėti sukurti tikrą įmonėms ir vartotojams naudingą bendrąją skaitmeninę rinką⁸⁹. Tam, kad šis tikslas būtų įvykdytas, reikia bendrų taisyklių rinkinio. Jeigu bus priimtos Pasiūlytos Direktyvos, tai tiesiogiai darys įtaką Garantijų Direktyvai, kadangi pastarojoje jau yra sureguliuoti tam tikri klausimai, kurie atsispindi ir Pasiūlytose Direktyvose. Todėl norint sužinoti kokią įtaką Europos Sąjungos ir valstybių narių dabartiniam reglamentavimui turės Pasiūlytos Direktyvos, būtina išanalizuoti kokie pasikeitimai būtų įgyvendinti ir ar tai padidina vartotojų apsaugą, ar bent nesumažina jos.

⁸⁷ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

⁸⁸ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD),. p. 2.

⁸⁹ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD),. p. 7.

Pirmiausia yra svarbu išsiaiškinti kas iš esmės yra garantija. Pagal įstatymą ar sutartį pardavėjui atsiranda pareiga garantuoti, kad daiktas atitinka sutarties sąlygas. Pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.363 str. 1 d. pardavėjas visais atvejais garantuoja daiktų kokybę (garantija pagal įstatymą)⁹⁰. Paprastai garantija pagal įstatymą (angl. *conformity rules*) yra pripažįstama pagrindine pardavėjo garantija. Garantijų Direktyvos 2 str. 1 d. yra įtvirtinta nuostata, kad pardavėjas privalo pateikti vartotojui prekes, kurios atitinka pardavimo sutartį⁹¹. Tačiau sutarties šalys gali susitarti dėl papildomos garantijos – komercinės garantijos (angl. *commercial guarantee*). Komercinė garantija, pagal Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228¹⁴ str. yra verslininko (pardavėjo ar gamintojo) įsipareigojimas vartotojui grąžinti sumokėtą prekę ar paslaugos kainą, pakeisti, sutaisyti prekę ar kitaip pašalinti prekę ar paslaugos trūkumus, kai prekė ar paslauga neatitinka garantijos dokumente ar reklamoje, pateikiamoje sudarant sutartį ar iki jos sudarymo, numatytų sąlygų ar reikalavimų, kurie nesusiję su prekę ar paslaugos atitiktimi sutarčiai⁹². Garantijų Direktyvos 1 str. 2 d. e p. numatyta, kad garantija – reiškia bet kokią pardavėjo arba gamintojo įsipareigojimą vartotojui, vykdomą be papildomo užmokesčio, grąžinti už vartojimo prekes sumokėtą sumą, jas pakeisti, pataisyti arba kitaip pašalinti jų trūkumus, jeigu jos neatitinka garantijos dokumente arba atitinkamoje reklamoje nurodytų sąlygų⁹³. Komercinės garantijos suteikiamos ne tam, kad pakeistų garantiją pagal įstatymą, o tam, kad ją papildytų. Komercinė garantija reiškia ketinimą prisiimti atsakomybę už tam tikrus trūkumus. Tai sutartinė nuostata, kuri paprastai sudaro įsipareigojimą pataisyti daiktą, kuris sugenda per tam tikrą terminą. Taigi, komercinė garantija yra greta įstatyminės atitikties garantijos taikoma papildoma apsauga, kuri taikoma ne pagal įstatymą, bet savanoriškai⁹⁴. Įstatyminė garantija kelia daugiau diskusijų, kadangi tai yra privaloma garantija, kurios privalu laikytis. Todėl toliau bus nagrinėjama įstatyminė garantija ir jos skirtumai tarp dabartinio ir Pasiūlytose Direktyvose pateikto reglamentavimo garantijos aspektais.

⁹⁰ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas, *Valstybės žinios*, 200 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864.

⁹¹ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

⁹² Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas, *Valstybės žinios*, 200 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864.

⁹³ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

⁹⁴ Lietuvos Aukščiausiasis Teismo Civilinių bylų skyriaus kolegija. 2015 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje Č. B. v. UAB „Gilius ir Ko“, Nr. 3K-3-446-706/2015.

3.1.1. Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos pakeitimai

Pirmasis aspektas, kur yra skirtumas tarp Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos ir Garantijų Direktyvos yra garantinio laikotarpio nustatymas. Garantijų direktyvos 3 str. 1 d. yra nurodyta, kad pardavėjas yra atsakingas vartotojui už bet kokią prekių neatitikimą sutarčiai (įskaitant ir elektronines sutartis), esantį prekių pateikimo metu. Tos pačios direktyvos 5 str. 1 d. nustato, kad pardavėjas bus laikomas atsakingu, jeigu prekės trūkumai paaiškės per 2 metus nuo prekių pateikimo dienos. Identiškos nuostatos yra nustatytos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.363 str. 10 d. Dvidešimt trijose Europos Sąjungos valstybėse (įskaitant ir Lietuvą) garantinis terminas yra toks pat. Galima preziumuoti, kad atsižvelgdami į daugumos valstybių reglamentavimą, naujajame pasiūlyme - Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje įstatyminis garantinis terminas būtų dėl to buvo pasirinktas taip pat 2 metų terminas. Tačiau šiuo metu yra 5 Europos Sąjungos šalys, kuriose įstatyminis garantinis terminas yra ilgesnis, tad verta apžvelgti įtaką šioms šalims, jeigu naujasis reglamentavimas įsigaliojotų. Šios šalys yra Airija, Jungtinė Karalystė, Švedija, Nyderlandai ir Suomija. Verta paminėti, kad Pasiūlytoje Direktyvoje yra nustatyta, kad 2 metų terminas turi būti taikomas visose Europos Sąjungos valstybėse narėse. Tad iš esmės, pagrindinė problema šiuo atveju yra ar pasirinktas tinkamas terminas, kadangi minėtose šalyse tektų sumažinti vartotojų apsaugą ir ar tai tikrai neprieštarauja Europos Komisijos iškeltiems tikslams.

Didžiojoje Britanijoje ir Airijoje galioja 6 metų terminas pretenzijoms dėl prekių nekokybiškumo pareikšti. Būtina paminėti, kad tai nėra laikoma garantija pagal įstatymą⁹⁵, tačiau galima teigti, kad šis nustatytas terminas atlieka tokią pačią vartotojų teisių apsaugos funkciją kaip ir garantija pagal įstatymą⁹⁶. Viena iš to priežasčių, kodėl Didžiojoje Britanijoje yra toks garantinis terminas, tai, kad joje yra nustatytas šešių metų ieškinio senaties terminas dėl sutarties pažeidimo. Kita priežastis yra paslėpti trūkumai, kurie gali paaiškėti ir vėliau nei po 2 metų. Tai ypač aktualu pavyzdžiui, elektroninėms prekėms, kurie pagal daikto prigimtį turėtų tarnauti ilgiau nei 2 metus⁹⁷. Svarbus aspektas

⁹⁵ Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>, p. 16, 17.

⁹⁶ DUDZINSKAS, V. *Vartotojų teisių apsauga elektroninėje erdvėje Europos Sąjungoje*: magistro baigiamasis darbas. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2015, p. 25.

⁹⁷ TONNER, K. *et al. How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 23.

yra tai, kad tiek Didžiojoje Britanijoje, tiek Airijoje yra taikomas principas, kad prekių ilgaamžiškumas priklauso nuo to, kiek protingai galima to tikėtis⁹⁸. Taigi įsigaliojus Pasiūlytomis Direktyvoms, bendrosios teisės tradicijos šalyse tektų pakeisti savo galias ir nusistovėjusias tradicijas.

Švedijoje yra nustatytas 3 metų teisinės garantijos galiojimo terminas⁹⁹. Pagrindinė priežastis, kodėl yra prailgintas garantinis laiko terminas, yra tai, kad norima pagerinti vartotojo padėtį kuomet daikto neatitikimas atsiranda vėliau, ypač tokiu atveju, kai yra tikimasi, kad daiktas tarnaus žymiai ilgiau nei 2 metus¹⁰⁰. Verta paminėti, kad tai ypač aktualu techninėms prekėms, tačiau prekėms, iš kurių negalima tikėtis, kad išsilaikys 3 metus, pavyzdžiui, gėlės, sutarties pažeidimo nebūtų¹⁰¹. Šiuo atveju teigiamas dalykas yra tai, kad šis Švedijos modelis suteikia teisinio tikrumo, tačiau tuo pačiu metu suėjus 3 metų terminui vartotojas negali įrodinėti, kad daikto ekonominė gyvenimo trukmė yra ilgesnė¹⁰².

Suomijoje taip pat nėra nustatytas konkretus įstatyminis garantinis terminas. Remiantis Vartotojų apsaugos aktu, daiktas yra laikomas su trūkumais, jeigu jis sugenda anksčiau laiko negu paprastai tarnauja tas daiktas¹⁰³. Tačiau svarbu paminėti, kad kiekvienas atvejis yra skirtingas ir yra atsižvelgiama į įvairiausias aspektus, tokius kaip prekės kaina, jo naudojimo dažnumas. Tai yra bendro pobūdžio nuostatos, kadangi Suomijos teisės aktuose nėra numatytas joks sąrašas su atskiromis prekių kategorijomis ir jų garantiniais terminais. Ikiteisminio ginčų nagrinėjimo tvarka tarp pirkėjo ir pardavėjo dėl daikto garantinio terminio sprendžia Suomijos vartotojų ginčų tarnyba, kuri teikia

---

⁹⁸ Court of Appeal. *Mash and Murreil v. Joseph I. Emmanuel*. 1961, 2 Lloyd's Rep. 326. (TONNER, K. *et al. How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 20).

⁹⁹ Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>, p. 16.

¹⁰⁰ Herre, J. *Konsumentenkoplagen*, 4th edition, 2014, p. 276. (TONNER, K. *et al. How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 21).

¹⁰¹ TONNER, K. *et al. How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 21.

¹⁰² TONNER, K. *et al. How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 16 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 21.

¹⁰³ Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>, p. 17.

rekomendacijos dėl to ar atskiru atveju pardavėjas yra atsakingas už daikto trūkumus. Daugeliu atveju daiktų ekonominio gyvenimo trukmė yra tarp 2.5 metų ir 3.5 metų, tačiau pavyzdžiui, automobiliams, terminas yra ilgesnis¹⁰⁴.

Nyderlanduose dėl garantinio termino laikotarpio yra taikoma „ekonominės gyvenimo trukmės“ taisyklė. Ši taisyklė reiškia, kad konkretus prekių garantijos pagal įstatymą galiojimo terminas nėra įtvirtintas, o galioja tik bendras reikalavimas, jog prekiautojas turi pateikti prekes, kurios atitinka sutartį¹⁰⁵. Ekonominio gyvenimo trukmė nėra konkretus terminas, o jį nustatant yra atsižvelgiama į tam tikrus kriterijus. Pavyzdžiui, Olandijos montuotojų ir elektros rangovų asociacija (toliau – UNETO-VNI asociacija), remdamasi Nyderlandų teisės nuostatomis, parengė savo veiklos kodeksą ir buitinių bei elektronikos prekių gaires, kuriose buvo įtvirtintos 7 prekių kategorijos, kurioms turėtų būti taikomi atskiri garantijų pagal įstatymą galiojimo terminai¹⁰⁶. Šis sąrašas vis yra didinamas, todėl šiuo metu jau yra 10 atskirų prekių kategorijų, kurių garantiniai terminai svyruoja nuo 2 iki 8 metų. Šiuo atveju UNETO-VNI asociacijai nustatant „ekonominės gyvenimo trukmės“ terminą, svarbūs veiksniai yra: prekės kaina, prekiautojo profesionalumo laipsnis, prekiautojo bei gamintojo pateikiama informacija apie prekę¹⁰⁷. Nors šis sąrašas nėra teisinis dokumentas ir net nėra negriežtoji teisė (angl. *soft law*), tai vis tiek padeda teisėjui apsispręsti ar sutartis yra pažeista¹⁰⁸.

Kaip minėta anksčiau, Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje yra numatytas 2 metų įstatyminis garantinis terminas, tad būtent aukščiau minėtoms 5 Europos Sąjungoms valstybėms narėms šis pakeitimas turėtų didžiausią įtaką, kadangi šių šalių vartotojams tektų kardinaliai persiorientuoti į prastesnes savo teisių gynimo sąlygas. Verta paminėti, kad įsigaliojus Pasiūlytomis Direktyvoms garantinis terminas nepasikeičia, tačiau nebeleidžiama bus nukrypti nuo šio termino, kas jau savaime sudaro prielaidą, kad vartotojų apsaugą sumažės. Tai atsispindi aukščiau pateiktoje analizėje. Tuo pačiu ir šalims, kurios šiuo metu laikosi minimalaus standarto, nebebūtų leidžiama padidinti vartotojų apsaugą, jeigu jų manymų toks poreikis atsirastų.

---

¹⁰⁴ Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>, p. 17

¹⁰⁵ Nyderlandų Civilinio kodekso 7:17 str. 1 d. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook077.htm>>.

¹⁰⁶ Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>, p. 17.

¹⁰⁷ Priedas Nr. 1.

¹⁰⁸ TONNER, K. *et al.* *How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 17 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 23.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 38 straipsnyje yra nurodyta, kad Sąjungos politika užtikrina aukštą vartotojų apsaugos lygį¹⁰⁹. Nustatyti, kas yra aukštas vartotojų apsaugos lygis yra subjektyvus dalykas. M. B. M. Loos nuomone, 2 metų įstatyminis garantinis terminas pats savaime yra gana trumpas¹¹⁰. Jau minėtoje Olandijoje šitas terminas yra pratęsiamas ekonominiu daikto tarnavimo laikotarpiu. Tuo vartotojas gali pasinaudoti, jeigu jis įrodo, kad pagrįstai galėjo tikėtis, kad daiktas tarnaus ilgiau nei 2 metus. Pavyzdžiui, automobiliai ir skalbimo mašinos savaime turi tarnauti ilgiau nei 4 metus, todėl jeigu jie sulūžta ne dėl natūralaus nusidėvėjimo, tuomet toks gedimas yra laikomas kaip nekokybiškos prekės pristatymas vartotojui¹¹¹. Būtent dėl to Nyderlandai nesutinka su tokiu vartotojų apsaugos harmonizavimu, kuomet yra numatytas maksimalus įstatyminis garantinis terminas, o palaiko minimalų vartotojų apsaugos suderinimą. Garantijų Direktyvos 8 str. nurodyta, kad valstybės narės gali užtikrinti aukštesnį vartotojų apsaugos lygį¹¹², taip netiesiogiai pasakant, kad dabartinis reglamentavimas yra pakankamai aukštas. Todėl įsigaliojus maksimaliam suderinimo principui, vartotojų apsauga sumažėtų. Tai, mano nuomone, reikėtų, kad tai nebeatitinka aukšto vartotojų apsaugos lygio standartą, kas prieštarauja ne tik Europos Sąjungos sutarčiai dėl Europos Sąjungos veikimo, bet ir iškeltiems tikslams Pasiūlytose Direktyvose. Iš to seka, kad būtina nustatyti, koks lygis yra pakankamai aukštas, norint nepažeisti vartotojų teisių.

Taigi, dėl garantinio termino būtų galima išskirti keletą pasiūlymų variantų, kurie galėtų pagerinti vartotojų apsaugą, atsižvelgiant į minėtų penkių valstybių reguliavimą:

- 1) Padidinti garantinį terminą, pritaikant Airijos, Jungtinės Karalystės ar Švedijos modelį;
- 2) Netaikyti jokių apribojimų per tikėtiną daikto gyvavimo trukmę, kaip yra Nyderlandų Karalystėje;
- 3) Senaties terminas pradedamas skaičiuoti tuomet, kai išaiškėja daikto neatitikimas pagal Suomijos modelį;
- 4) Pirmo ir antro pasiūlymo sutaptis, su galimybe valstybėms narėms pasirinkti trečią pasiūlymą.

Teisingiausias variantas būtų surasti kompromisą tarp šių pasiūlymų. Mano nuomone, Suomijos ir Nyderlandų modeliai netiktų, kadangi jie neužtikrintų teisinio tikrumo principo. Kiltų dideli neaiškumai, kaip reiktų tiksliai išsiaiškinti kada išaiškėjo daikto

---

¹⁰⁹ 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. *Oficialus leidinys*, C 326.

¹¹⁰ LOOS M. B. M. *Review of the European consumer acquis*. University of Amsterdam: 2008. p. 15.

¹¹¹ LOOS, M. B. M. *Consumentenkoop* (Mon. Nieuw BW, B-65b), Deventer: Kluwer, 2004. p 46-47. (LOOS M. B. M. *Review of the European consumer acquis*. University of Amsterdam: 2008. p. 15).

¹¹² 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

neatitikimas ar nustatyti kiekvieno daikto galima gyvenimo trukmę. Yra pasiūlymas, kad bendras garantinis terminas būtų 3 metai, su nuostata, kad šis terminas gali būti pratęstas iki 5 metų prekėms, kurių ekonominio gyvenimo trukmė yra ilgesnė nei treji metai¹¹³. Šis pasiūlymas yra kompleksinis, paremtas Švedijos, Norvegijos ir Islandijos modeliais. Tai iš esmės nepablogintų situacijos Švedijoje, Suomijoje, tačiau šiek tiek pablogėtų situacija Airijoje, Jungtinėje Karalystėje ir Nyderlandų Karalystėje. Taigi šis pasiūlymas yra labiausiai atitinkantis kompromisinį variantą, norint išlaikyti pusiausvyrą tarp aukštos vartotojų apsaugos ir per didelės verslininkų atsakomybės prieš pirkėjus.

---

¹¹³ TONNER, K. *et al.* *How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 17 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>, p. 27.

3.1.2. Skaitmeninio turinio Direktyvos garantinio termino pakeitimai

Skaitmeninio turinio Direktyvoje yra numatyta, kad skaitmeniniam turiniui dėl jo pobūdžio netaikomas nusidėvėjimas jį naudojant, be to, skaitmeninis turinys dažnai pateikiamas tam tikrą laikotarpį, o ne vieną kartą. Todėl pagrįstai nėra nustatytas laikotarpis, per kurį teikėjas turėtų būti laikomas atsakingu už bet kokią neatitikimą, atsiradusią teikiant skaitmeninį turinį¹¹⁴. Tai reiškia, kad nėra numatytas konkretus įstatyminis garantinis terminas ir teikėjas yra atsakingas visą sutarties laikotarpį už bet kokią daikto trūkumą. Šiuo aspektu Pasiūlytos Direktyvos skiriasi viena nuo kitos, kadangi, kaip minėta, Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje yra numatytas 2 metų garantinis terminas. Iš to seka, kad būtina nustatyti, ar neribotas laikotarpis nesukeltų neproporcingos naštos teikėjui ir ar skaitmeninis turinys tikrai nenusidėvi, kadangi šios nuostatos nauda vartotojui nekvestionuojama.

Skaitmeninio turinio apibrėžimas yra nurodytas Skaitmeninio turinio Direktyvos 2 str. 1 d. Jis susideda iš trijų elementų:

- 1) Skaitmeninių duomenų teikimo;
- 2) Paslaugų, kurios leidžia vartotojui kurti, tvarkyti arba saugoti duomenis skaitmenine forma;
- 3) Paslaugų, kurios leidžia vartotojams bendrauti su trečiosiomis šalimis skaitmeniniu būdu.

Svarbiausias skirtumas tarp Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos ir Skaitmeninio turinio Direktyvos yra tai, kad pastarojoje yra įtraukiama ne tik kai skaitmeninio turinio pirkimo-pardavimo sandorius, bet ir skaitmeninių paslaugų sutartis¹¹⁵. Skaitmeninis turinys teisiniame reglamentavimą apskritai yra naujas reiškinys, todėl tai kelia diskusijų, ar gali būti iš esmės sulygintos šios dvi sritys, nors Europos Sąjungoje vartotojų teisėje yra visur išskiriamos šios 2 sritys. Analizė valstybėse narėse rodo, kad skaitmeninio turinio klasifikavimas kelia nemažai teisinio netikrumo¹¹⁶. Kaip minėta, pirmiausiai tai parodo, kad dar tik nedaugelyje valstybių narių iš viso yra

¹¹⁴ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 21.

¹¹⁵ MANKO, R. *Contracts for supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA\(2016\)582048_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA(2016)582048_EN.pdf)>. p. 10.

¹¹⁶ HELBERGER, N. *et al. Digital content contracts for consumers* [interaktyvus]. Amsterdamas: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=252085073120027100118000064012117086116042064082020028029003098121070085111072025028034036040047022047027072066028112074082092050076003080012026102005120099069008027057010020106087119018071003107092027122100002095067071071098079081102086104122124085100&EXT=pdf>>, p. 11.

keliamas šis klausimas, o kuriose jau yra bandoma sureguliuoti, atsiranda skirtumai teisiniame reguliavime. Tai labai svarbu skaitmeninio turinio apibrėžimui, kadangi tik jį apibrėžus galima nustatyti kam tiksliai yra taikoma ši direktyva. Pavyzdžiui Prancūzijoje daugelis nuostatų taikomos prekėms, nenurodant ar tai materialiai ar ne. Tačiau teisinė garantija yra taikoma tik kilnojamosiems materialioms prekėms, o programinėms įrangoms tai nėra taikoma¹¹⁷. Iš to atsiranda problema, kuomet 2 identiškoms prekėms, tačiau skirtingu būdu gautoms, yra taikomos skirtingas sutarties tipo nustatymas, o to pasakoje ir garantinis teisinis reglamentavimas. Pavyzdžiui, programinę įrangą gali būti įsigyta tiek kompaktinėje plokštelėje, tiek ir parsisiuntus internetu. Prancūzijoje nėra nuoseklumo ir aiškumo skaitmeninio turinio atžvilgiu, kadangi yra išskiriamos trys pozicijos dėl teisinio reglamentavimo:

- 1) Kai kurie autoriai mano, kad tai yra pirkimo-pardavimo sutartis¹¹⁸;
- 2) Yra nuomonių, kad tai yra nuomos sutartis¹¹⁹;
- 3) Bei nuomonė, kad tai laikoma kaip *sui generis*¹²⁰.

Tai rodo, kad net ir šalyje, turinčioje senas teisės tradicijas, nėra dar aišku, kaip reikia apibrėžti skaitmeninį turinio sąvoką. Situacija Prancūzijoje yra puikus atspindys neaiškumų ir ginčų, vykstančių valstybėse narėse dėl skaitmeninio turinio nustatymo¹²¹.

---

¹¹⁷ HELBERGER, N. *et al.* *Digital content contracts for consumers* [interaktyvus]. Amsterdamas: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=252085073120027100118000064012117086116042064082020028029003098121070085111072025028034036040047022047027072066028112074082092050076003080012026102005120099069008027057010020106087119018071003107092027122100002095067071071098079081102086104122124085100&EXT=pdf>>, p. 12.

¹¹⁸ Prancūzijos Aukščiausiasis Teismas. 1995 m. gegužės 9 d. nr. 93-16.539. (GUIBAULT, L., HELBERGER, N. *Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection* [interaktyvus]. University of Amsterdam: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publication/251314129_Analysis_of_the_Applicable_Legal_Frameworks_and_Suggestions_for_the_Contours_of_a_Model_System_of_Consumer_Protection_in_Relation_to_Digital_Content_Contracts>, p. 34).

¹¹⁹ HOLLANDE, A., LINANT DE BELLEFONDS, X. *Pratique et droit de l'informatique*. Delmas: 2002. (GUIBAULT, L., HELBERGER, N. *Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection* [interaktyvus]. University of Amsterdam: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publication/251314129_Analysis_of_the_Applicable_Legal_Frameworks_and_Suggestions_for_the_Contours_of_a_Model_System_of_Consumer_Protection_in_Relation_to_Digital_Content_Contracts>, p. 34).

¹²⁰ MONTERO, E. *Les contrats de l'informatique et de l'internet*. Larcier: 2005, p. 77. (GUIBAULT, L., HELBERGER, N. *Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection* [interaktyvus]. University of Amsterdam: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.researchgate.net/publication/251314129_Analysis_of_the_Applicable_Legal_Frameworks_and_Suggestions_for_the_Contours_of_a_Model_System_of_Consumer_Protection_in_Relation_to_Digital_Content_Contracts>, p. 34).

¹²¹ HELBERGER, N. *et al.* *Digital content contracts for consumers* [interaktyvus]. Amsterdamas: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=25208507312002710011800006401211708611604206408202002802900309812107008511107202502803403604004702204702707206602811207408209205007600>>

Išliekant tokiai situacijai ir jeigu įsigalios Pasiūlytos Direktyvos, tokiu atveju kils problema, kai valstybės narės privalės perkelti jas į nacionalinę teisę. Taip nutiktų, nes iš vienos pusės Skaitmeninio turinio Direktyva sukuria naują sutarties rūšį – skaitmeninio turinio teikimas, tačiau ši direktyva neįpareigoja valstybes nares sukurti tokią rūšį savo nacionalinėje teisėje. Tokiu atveju valstybės narės atsiranda tikimybė, kad valstybės narės neteisingai perkels Pasiūlytas Direktyvas ir neįvykdys perkėlimo reikalavimų¹²². Norint išvengti direktyvos pažeidimo, V. Mak siūlo nustatyti, kad valstybės narės privalo sukurti naują sutarties rūšį nacionalinėje teisėje, vietoj to, kad direktyvos nuostatos būtų perkeltamos į įvairiausias privatinės teisės sritis¹²³. Tokiu atveju būtų sukurtas teisinis aiškumas ir tikrumas, kadangi tiek verslininkams, tiek vartotojams būtų aiškiau kur ieškoti jų teisių bet kurioje valstybės narės teisėje. Taigi atsižvelgiant į Europos Komisijos tikslus, būtų kryptingiau nustatyti aiškiai ir konkrečiai kaip turi būti reglamentuotos skaitmeninio turinio sutartys, kadangi būtent tai labai įtakos įstatyminį garantinį terminą.

Remiantis aukščiau minėta analize, galima konstatuoti, kad skaitmeninis turinys yra nematerialus daiktas, t.y. negalima jo paliesti. Jis gali būti pateiktas nebent materialaus daikto pagalba, pavyzdžiui daina per kompaktinę plokštelę. Skaitmeninio turinio Direktyva nenumato konkretaus įstatyminio garantinio termino, kaip yra numatyta Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje. Skaitmeninio turinio Direktyvos 43 konstatuojamoje dalyje numatyta, kad skaitmeniniam turiniui dėl jo pobūdžio netaikomas nusidėvėjimas jį naudojant, be to, skaitmeninis turinys dažnai pateikiamas tam tikrą laikotarpį, o ne vieną kartą. Todėl pagrįsta nenustatyti laikotarpio, per kurį teikėjas turėtų būti laikomas atsakingu už bet kokią neatitikį, atsiradusią teikiant skaitmeninį turinį¹²⁴. Europos Komisija aiškiai parodo savo pozicija, kad jos nuomone skaitmeninio turinio daiktai negali nusidėvėti, nes nenumatyta konkretus įstatyminis garantinis terminas. Materialiems daiktams yra taikoma garantiją pagal daikto

---

3080012026102005120099069008027057010020106087119018071003107092027122100002095067071071098079081102086104122124085100&EXT=pdf>, p. 12

¹²² MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>, p. 13.

¹²³ MANKO, R. *Contracts for supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA\(2016\)582048_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA(2016)582048_EN.pdf)>. p. 11.

¹²⁴ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 21.

ekonominio gyvenimo trukmę tiek Nyderlandų Karalystėje¹²⁵ tiek Suomijoje¹²⁶. Tai reiškia, kad kuo ilgiau daiktas gali tarnauti pagal savo prigimtį, tuo jam yra suteikiama ilgesnė įstatyminė garantija. Remiantis šiomis nuostatomis, galima teigti, kad visiškai pagrįstai yra nenustatomas konkretus skaitmeninio turinio įstatyminis garantinis terminas, kadangi pagal savo prigimtį, programinės įrangos, skaitmeninio turinio paslaugos nesusidėvės kaip bet kuris materialus daiktas, kad ir kiek ilgai jis gali tarnauti. Šitokiu atveju yra užkraunama didesnė atsakomybė pardavėjui, kadangi jis būtų atsakingas už sutarties neatitikimus visą jos galiojimo laikotarpį, tačiau mano nuomone, tai vis dėlto yra proporcinga, kadangi pardavėjas gali užtikrinti skaitmeninio turinio veikimą visą sutarties galiojimo terminą, ar pataisyti daiktą kada būtina.

Apibendrinus, galima daryti išvadą, kad taisyklių suderinimas paveiktų nedaugelį valstybių, tačiau būtina surasti kompromisą tarp Europos Sąjungos valstybių narių, kadangi jo neieškojimas yra viena iš priežasčių, kodėl Pasiūlytų Direktyvų įsigaliojimas dar greitu metu neįvyks. Įsigaliojus šioms nuostatomis įsivyratų teisinis tikrumas ir aiškumas, todėl vartotojai ir verslininkai konkrečiai žinotų įstatyminius garantinius terminus visoje Europos Sąjungoje, tiek dėl materialių, tiek dėl skaitmeninio turinio prekių. Dėl šitų priežasčių įmonėms ir vartotojams būtų sukurta naudinga bendra skaitmeninė rinka, taigi Europos Komisijos tikslas būtų pasiektas.

---

¹²⁵ Nyderlandų Civilinio kodekso 7:17 str. 1 d. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook077.htm>>.

¹²⁶ Additional warranties: Finland [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <https://www.ecc.fi/globalassets/ecc/ajankohtaista/julkaisut/guarantees-2015/checklist-for-traders/checklistfortraders_fi.pdf>, p. 2.

3.2. Įrodinėjimo naštos terminas

Kiekviena prekė pristatymo metu turi atitikti visus sutarties reikalavimus, kad sutartis nebūtų pažeista. Tai patvirtina ir Jungtinių tautų konvencija dėl tarptautinio prekių pirkimo-pardavimo sutarčių¹²⁷. Jos 35 str. 1 d. numatyta, kad pardavėjas privalo pristatyti prekes, kurios kiekiu, kokybe ir aprašymu atitinka sutarties reikalavimus ir kurios sudėtos į tarą ar supakuotos tokiu būdu, kaip reikalaujama sutartyje. Įrodinėjimo našta – tai šalies teisė ir būtinybė įstatymų nustatyta tvarka įrodyti savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrįstumą, kurią lemia teisinis suinteresuotumas bylos baigtimi¹²⁸. Teismo pozicija iš esmės tapati – įrodinėjimo našta – tai būtinybė šaliai įrodyti aplinkybes, kurių neįrodžius jai gali atsirasti neigiamų padarinių¹²⁹. Taigi šiuo atveju esminis dalykas nagrinėjamai temai yra per kiek laiko vartotojas neprivalo įrodinėti, kad daiktas neatitinka sutarties nuostatų.

Dabartinis reglamentavimas dėl įrodinėjimo naštos nustatytas Garantijų Direktyvos 5 str. 3 d. Jame nurodyta, kad per pirmuosius 6 mėnesius nuo prekių pateikimo įrodinėjimo našta tenka prekiautojui ir tik po to vartotojui¹³⁰. Tai patvirtina ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, kuris yra išaiškinęs, kad Garantijų Direktyvos 5 str. 3 d. reikia aiškinti taip, kad taisyklė, pagal kurią preziumuojama, kad neatitikimas egzistavo prekės pateikimo momentu, taikoma, kai vartotojas pateikia įrodymą, kad paduota prekė neatitinka sutarties ir kad nagrinėjamas neatitikimas išaiškėjo, t.y. materialiai paaiškėjo, per 6 mėnesius nuo prekės pateikimo. Vartotojas neprivalo įrodyti neatitikimo priežasties ar nustatyti, kad jo kilmė susijusi su pardavėju¹³¹. Toks pat reglamentavimas yra numatytas ne tik Lietuvoje – CK 6.363 str. 11 d.¹³², bet iš viso dar 23 Europos Sąjungos šalyse. Šalys, kurios nustato ilgesnį įrodinėjimo naštos terminą yra Portugalija, Prancūzija, Slovakija, Lenkija ir Švedija. Prancūzijoje ir Portugalijoje galiojimo terminas yra 2 metai, Slovakijoje ir Lenkijoje vartotojas 1 metus gali naudotis nekokybiškumo prezumpcija, o Švedijoje yra išskiriami du terminai – bendras 6 mėnesių prezumpcijos terminas, tačiau pagrindiniams šeimos būstą sudarantiems elementams yra taikomas 2

¹²⁷ 1980 m. gegužės 12 d. Jungtinių Tautų konvencija dėl tarptautinio prekių pirkimo-pardavimo sutarčių. *Valstybės žinios*, 1995 m. gruodžio 15 d., nr. 102-2283.

¹²⁸ TEBEREIZA, Ž. *Įrodinėjimo našta ar pareiga*. Socialinių mokslų studijos, 2010, nr. 6, p. 304.

¹²⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. *2010 m. rugsėjo 28 d. nutartis civilinėje byloje R.G. v. G.M., Nr. 3K-3-366/2010*.

¹³⁰ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

¹³¹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. *2015 m. birželio 4 d. sprendimas Faber C-497/13, EU:C:2015:357*.

¹³² Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas, *Valstybės žinios*, 200 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864.

metų terminas¹³³. Šiame poskyryje bus aptariama koks bus nustatytas laikotarpis Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo ir Skaitmeninio turinio Direktyvose, ir kaip tai įtakos vartotojus.

3.2.1. Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvos pakeitimai

Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimų Direktyvoje yra numatytas prailgintas – 2 metų terminas¹³⁴, per kurį vartotojas galėtų vadovautis aukščiau minėtų Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išaiškinimu pritaikant ne 6 mėnesių, o 2 metų terminą. Todėl tokiu atveju vartotojų apsauga akivaizdžiai yra padidinama, kadangi jis ilgesnį laiko tarpą neprivalo įrodyti, kad daiktas buvo nekokybiškas jau daikto perdavimo metu. Suvienodinus reguliavimą šiuo klausimą, būtų išspręsta problema situacijose, kuomet yra nelygios vartotojų teisės iš skirtingų valstybių, tačiau tokiose pačiose situacijose. Pavyzdžiui, vartotojai iš Prancūzijos ir Lietuvos elektroninėmis priemonėmis įsigyja tokią pačią prekę iš trečios valstybės narės. Prancūzijos vartotojas nekokybiškumo prezumpcija galiotų 2 metus, o Lietuvos tik 6 mėnesius, todėl pasiūlytas reglamentavimas panaikintų tokią nelygybę. Iš kitos pusės tai padidina atsakomybę būtent verslininkui, kadangi jis privalėtų įrodyti, kad daikto kokybė atitiko sutarties sąlygas perdavimo metu. Svarbu išanalizuoti, ar padidintas įrodinėjimo naštos terminas nėra neproporcingai didelė našta verslininkams.

Žaliosios knygos dėl vartotojų teisių apsaugos padėties respondentai pasisakė, kad įrodinėjimo naštos terminas neturėtų būti ilginamas, nes tokiu atveju vartotojams būtų sudarytos sąlygos piktnaudžiauti savo teisėmis, o prekyautojams būtų užkrauta per didelė įrodinėjimo našta¹³⁵. M. B. M. Loos teigia, kad vartotojams daugeliu atvejų yra labai sunku įrodyti, kad prekės trūkumai egzistavo prekės perdavimo metu, tačiau tuo pačiu metu teigia, kad daugeliu atvejų prekyautojams taip pat sunku įrodyti, kad prekės defektas atsirado jau po prekės perdavimo momento, todėl įrodinėjimo naštos užkrovimas išimtinai prekyautojui prieštarautų sąžiningumo principui¹³⁶. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas ne vienoje byloje, susijusioje su Briuselio konvencijos normų, reglamentuojančių vartotojų apsaugos ypatumus, aiškinimu, pabrėžė silpnesnės šalies

¹³³ Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 19 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>, p. 22.

¹³⁴ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD).

¹³⁵ LOOS M. B. M. *Review of the European consumer acquis*. University of Amsterdam: 2008.

¹³⁶ LOOS M. B. M. *Review of the European consumer acquis*. University of Amsterdam: 2008.

apsaugos principą, motyvuodamas, kad Briuselio konvencija dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose siekia užtikrinti atitinkamą apsaugą vartotojui kaip šaliai, kuri yra laikoma silpnesne ir mažiau patyrusia teisiniuose reikaluose nei kita – komercinė sutarties šalis¹³⁷. Teiginį, kad vartotojas yra silpnesnioji šalis pagrindžia ir Lietuvos teismai. Jie teigia, kad vartotojas, kaip sutarties šalis, dėl objektyvių priežasčių – informacijos, patirties, ir kitų panašių aplinkybių yra akivaizdžiai nelygiavertėje padėtyje su kita sutarties šalimi – pardavėju ar paslaugų teikėju, todėl vartojimo sutarties institutas yra grindžiamas silpnesnės sutarties šalies (vartotojo) teisinės apsaugos doktrina, kuri reiškia sutarties laisvės principo ribojimą¹³⁸. Tai reiškia, kad vartotojo apsauga yra svarbesnė negu pardavėjo teisės šiuo atveju, todėl tikrai galima ir būtina padidinti vartotojų apsaugą palyginus su dabartiniu reglamentavimu. Įrodinėjimo naštos termino nustatymui būtina atsižvelgti į anksčiau minėtą pasiūlymą dėl garantinio termino elektroninių prekių pirkimo-pardavimo elektroninėje erdvėje. Tai buvo atsižvelgta ir tyrime, kuriame siūloma, kad Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje būtų nustatyta 2 metų įrodinėjimo naštos terminas, per kurį vartotojas galės kreiptis dėl nekokybiško daikto, jeigu jo normali ekonominio gyvenimo trukmė dar nepasibaigė. Tai neatimtų teisės iš prekybininko įrodinėti, kad normali ekonominio gyvenimo trukmė tam tikro daikto yra trumpesnė nei 2 metai¹³⁹. Mano nuomone, tai atitiktų aukštą vartotojų apsaugos lygio standartą, tuo pačiu ir prekybininkams nebūtų visiškai suvaržytos teisės ir užkrauta per didelė našta, todėl šis pasiūlymas būtų tinkamiausias variantas.

---

¹³⁷ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1993 m. sausio 19 d. sprendimas *Shearson C-89/91*, *EU:C:1993:15*; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2002 m. liepos 11 d. sprendimas *Rudolf Gabriel C-96/00*, *EU:C:2002:436*; Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Johann Gruber C-464/01*, *EU:C:2005:32*. (BUBLIENĖ, D. Silpnesnės šalies apsaugos principo įgyvendinimas kontroliuojant nesąžiningas vartojimo sutarčių sąlygas. *Jurisprudencija*, 2007, p. 42).

¹³⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija. 2012 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje *Nordea Bank Finland Plc (AB)*, Nr. 3K-7-297/2012. Vilkaviškio rajono apylinkės teismas. 2015 m. vasario 26 d. nutartis civilinėje byloje *UAB „General Financing“*, Nr 2-133-831/2015.

¹³⁹ TONNER, K. *et al.* *How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>.

3.2.2. Skaitmeninio turinio Direktyvos pakeitimai

Skaitmeninio turinio Direktyvos 9 str. nurodyta, kad įrodinėjimo pareiga, susijusi su atitiktimi sutarčiai 10 str. nurodytu laikotarpiu, tenka teikėjui. Kaip minėta, 10 str. laikotarpis yra visas sutarties terminas, o tai reiškia, kad ir įrodinėjimo pareiga atitenka teikėjui visą sutarties laikotarpį. Europos Komisija tokį pasirinkimą aiškina tuo, kad teikėjas yra geriau informuotas, turi geresnes žinias ir patirtį, techninės informacijos ir galimybės naudotis aukštesiomis technologijomis, todėl jis gali geriau nei vartotojas žinoti priežastis, dėl kurių skaitmeninis turinys neatitinka sutarties¹⁴⁰. Visa tai leidžia vartotojui būti geresnėje padėtyje, kadangi teikėjas turėtų įrodyti, kad skaitmeninis turinys atitinka sutartį, nebent jis įrodo, kad vartotojo skaitmeninė aplinka yra nesuderinama su sąveikumo ir kitais techniniais reikalavimais, o tik tokiu atveju vartotojui pereitų įrodinėjimo našta, siekiant įrodyti, kad skaitmeninė aplinka neatitinka sutarties. V. Mak kelia klausimą ar įrodinėjimo naštos perkėlimo laikotarpio nenustatymas nėra viršijimas tai ko siekia Europos Komisija¹⁴¹. Pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje yra numatyta, kad jeigu per pirmuosius 6 mėnesius nuo prekės perdavimo momento atsiranda defektas, tokiu atveju yra laikoma, kad jis buvo daikto perdavimo metu ir už tai yra atsakingas pardavėjas¹⁴². Jie tiesiog neišskyrė skaitmeninio turinio ir nustatė tokį patį terminą kaip ir dėl materialijų daiktų. Už konkretų įrodinėjimo naštos terminą pasisako ir V. Mak, kuri siūlo nustatyti 5 metų terminą, kadangi jeigu nustačius konkretų terminą, tuomet atsirastų teisinis aiškumas tiek vartotojams, tiek teikėjams¹⁴³. Tačiau ji nėra labai kategoriška nustatant šį terminą ir leidžia suprasti, kad tai tik būtų geras pradinis taškas (angl. *perhaps five years would be a good starting point*). M. B. M. Loos nuomone, neterminuotas įrodinėjimo naštos perkėlimas teikėjui užtrauktų pernelyg didelę našta¹⁴⁴. Iš dalies galima

¹⁴⁰ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 19.

¹⁴¹ MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>, p. 21.

¹⁴² Consumer Rights Act 2015 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/15/pdfs/ukpga_20150015_en.pdf>, p. 34.

¹⁴³ MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>, p. 23, 24.

¹⁴⁴ LOOS, M. B. M. *European harmonisation of online and distance selling of goods and the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=923094092020027089114009108015017081113000025039022062022075076122008104009002101075053052033000011045114074077014117115082085041072061038014002071084071096087116008072047010085101109014122024110115077086005124024007123108019080121100107072001000020007&EXT=pdf>>, p. 25.

sutikti, tačiau kyla problema dėl tokių daiktų, kuriuose yra skaitmeninis turinys, pavyzdžiui kompaktiniai diskai. Skaitmeninio turinio Direktyvoje yra numatyta, kad ši direktyva turėtų būti taikoma prekėms kaip universalieji diskai ir kompaktiniai diskai, kuriuose yra skaitmeninis turinys, taip, kad prekės būtų tik skaitmeninio turinio laikmenos¹⁴⁵. Tokiu išaiškinimu teikėjui yra užkraunama per didelė našta, kadangi didelė tikimybė, kad programinė įranga ar kitas skaitmeninis turinys veiks priklausomai nuo to, kiek bus tinkamai saugomas kompaktinis diskas. Todėl M. B. M. Loos siūlo nustatyti 2 metų įrodinėjimo naštos terminą tokiems daiktams, kurie yra įrašyti į tam tikrą patvariąją laikmeną. Tačiau tokiu atveju vartotojas, preziumuojant, kad jis naudojosi patvariąją laikmena tinkamai, turėtų įrodinėti, kad skaitmeninis turinys neatitinka sutarties. Šitoks aiškinimas ir ribų nustatymas ar skaitmeninis turinys yra patvarioje laikmenoje prieštarautų sistemiam Skaitmeninio turinio Direktyvos aiškinimui. Tai teisinio aiškumo ir tikrumo nepadidintų tiek, kad reiktų apriboti vartotojų teises, nustatant konkretų įrodinėjimo naštos terminą, kadangi vartotojai neišmano taip gerai arba visiškai neišmano skaitmeninio turinio, kad galėtų patys suprasti kas konkrečiai nutiko, pavyzdžiui programiniai įrangai. Todėl pasiūlytas neribotas įrodinėjimo naštos terminas turėtų išlikti Skaitmeninėje Direktyvoje.

Taigi, darytina išvada, kad Pasiūlytų Direktyvų įrodinėjimo naštos terminai atitinka savo srities specifiką. Šios nuostatos didina vartotojų teisių apsaugą elektroninėje prekyboje, nes ilgesni terminai reiškia didesnę vartotojo pasirinkimo laisvę. Iš to seka, kad šitomis nuostatomis būtų įvestas teisinis tikrumas, ypač dėl skaitmeninio turinio prekių pirkimo, kadangi ši sfera tarp Europos valstybių dar nėra sureguliuota, todėl sisteminis išaiškinimas būtinas, norint išvystyti suderintą vartotojų teisių apsaugą Europos Sąjungoje.

---

¹⁴⁵ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 21.

3.3. Teisių gynimo priemonių panaudojimas

Teisių gynimo priemonės yra esminis aspektas, kuomet įsigytas daiktas sugenda, t.y. nebeatitinka sutarties nuostatų. Tokiu atveju vartotojas gali remiantis savo šalies įstatymu, ginti savo teises. Šiuo metu Europos Sąjungoje vartotojo ir verslininko santykiams dėl teisių gynimo priemonių reikia vadovautis Garantijų Direktyva. Joje nustatyta teisių priemonių hierarchija pagal eiliškumą:

- 1) Vartotojas gali reikalauti, kad pardavėjas nemokamai pataisytų arba pakeistų prekes;
- 2) Vartotojas gali reikalauti sumažinti daikto kainą;
- 3) Vartotojas gali nutraukti sutartį¹⁴⁶.

Teisių priemonių hierarchija yra numatyta ir Pasiūlytose Direktyvose – Skaitmeninio turinio Direktyvos 12 str., o Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje 9 str. Abejose nuostatose yra išskiriami du etapai: pirmajame etape vartotojas gali reikalauti, kad prekės būtų pataisytos arba pakeistos, o antrajame etape vartotojas gali siekti, kad prekės kaina būtų sumažinta arba sutartis būtų nutraukta¹⁴⁷. Tokiu atveju valstybėms narėms nebebus galima nustatyti aukštesnio vartotojo apsaugos lygio, kaip yra galima šiuo metu remiantis Garantijų Direktyva 8 str. 2 d.¹⁴⁸. Todėl yra būtina išanalizuoti, ar naujasis reglamentavimas nepakenks vartotojų apsaugai ir ar nustatyti teisių gynimo priemonių hierarchija yra tikslinga.

Garantijų Direktyvoje nustatyta teisių gynimo priemonių hierarchijos metodą taiko 20 valstybių narių, o 8 taiko aukštesnį, nei numatytas minimalus standartas¹⁴⁹. Tai reikštų, kad 8 šalyse vartotojų teisių apsauga sumažėtų, tarp kurių yra ir Lietuva¹⁵⁰. Šiuo atveju valstybės narės, kurios taiko didesnę nei minimalų standartą, numato arba vartotojams laisvę pasirinkti kokią teisių apsaugos priemonę taikyti, arba numato papildomą teisių gynimo priemonę, pavyzdžiui teisę per trumpą terminą atsisakyti sutarties reikalavimų

---

¹⁴⁶ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

¹⁴⁷ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 15; 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD), p. 12.

¹⁴⁸ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

¹⁴⁹ 2015 m. gruodžio 9 d. Commission staff working document. Impact assessment on proposals for directives of the European Parliament and of the Council (1) on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and (2) on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods. ((COM (2015) 634 final) (COM (2015) 635 final) (SWD (2015) 275 final)), p. 50.

¹⁵⁰ Kitos šalys yra Airija, Kroatija, Graikija, Jungtinė Karalystė, Kipras, Portugalija, Slovėnija.

neatitinkančių prekių¹⁵¹. Palyginus padidintą vartotojų apsaugos lygį tarp teisių gynimo priemonių hierarchijos ir įstatyminio garantinio termino, verta pažymėti, kad pastarojo atveju valstybės narės, kurios pasinaudojo galimybe padidinti apsaugos lygį, tai padarė žymiai kontraversiškiau.

Lietuvoje yra numatytos palankesnės sąlygos vartotojui dėl teisių gynimo priemonių hierarchijos. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.363 str. 7 d. numatyta, kad pirkėjas gali rinktis vieną iš keturių savo teisių gynimo būdų¹⁵². Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pasakęs, kad yra įtvirtintas toks teisinis reguliavimas, kuriuo užsakovui (pirkėjui) pagal šiose normose nustatytas sąlygas suteikiama teisė pasirinkti jam naudingiausią pažeistos teisės dėl netinkamos kokybės daikto pagaminimo (pardavimo) gynimo būdą, tarp jų ir nutraukti sutartį bei pareikalauti grąžinti sumokėtą kainą¹⁵³. Tai ypač palanku vartotojams, jeigu jie siekia nutraukti sutartį, o ne pataisyti daiktą. Taip pasisako ir Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, kuris teigia, kad visiškai yra pagrįsta reikalauti vienašališkai nutraukti sutartį ir grąžinti pinigus už įsigytas prekes¹⁵⁴. Vis dėlto, pirkėjo teisė rinktis vieną ar kitą teisių gynimo būdą negalima suabsoliutinti, nes ir vartojimo sutartiniuose santykiuose galioja bendrieji civilinių santykių reglamentavimo principai, *inter alia*, taikomų priemonių proporcingumo, civilinių santykių dalyvių interesų pusiausvyros, civilinės apyvartos stabilumo, kt.¹⁵⁵. Situacijose, kuomet vartotojui nėra taikoma teisių gynimo priemonių pasirinkimo laisvė, galimai suvaržo vartotojų teisių apsaugą. Tačiau tai nesumažina vartotojų teisių apsaugos iš esmės, kadangi šitaip yra stengiamasi apsaugoti verslininkus nuo vartotojų piktnaudžiavimo. Be Lietuvos, tai įtakos ir šalis, kurios numato teisių gynimo hierarchiją, tačiau yra suteikę vartotojui papildomą teisių gynimo būdą – teisę per trumpą terminą atsisakyti sutarties. Yra nuomonė, kad toks pasirinkimo būdas yra labai stipri teisių gynimo priemonė¹⁵⁶. Tačiau yra įžvelgiama, kad jeigu bus nustatyta teisių gynimo hierarchija, teikėjai gali piktnaudžiauti savo teisėmis,

---

¹⁵¹ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 6.

¹⁵² Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas, Valstybės žinios, 200 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864.

¹⁵³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje J.P. v. UAB „Skytech.lt“, Nr. 3K-3-252-2013.

¹⁵⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje A. G. v. V. V. Individuali įmonė „Žiebtuvėlis“, Nr. 3K-3-534/2012.

¹⁵⁵ Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2010 m. lapkričio 19 d. Vartotojų teisių apsauga vartojimo sutartiniuose santykiuose: teisinio reguliavimo ir teismų praktikos apžvalga II (vartojimo pirkimo-pardavimo, vartojimo rangos, civilinės atsakomybės vartojimo teisiniuose santykiuose taikymo klausimai) Nr. AC-33-1. Teismų praktika. 2010, 33.

¹⁵⁶ MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 29 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>, p. 24.

kadangi gali vilkinti daikto pataisymą, kai vartotojui labiausiai norėtų nutraukti sutartį¹⁵⁷. Atsižvelgus į išsiskiriančias nuomones dėl teisių gynimo priemonių hierarchija, mano nuomone, Pasiūlytose Direktyvose reikėtų pereiti prie Lietuvos varianto, kuomet vartotojui yra leidžiama pasirinkti, kokį teisių gynimo priemonių būdą naudoti. Šitaip būtų didesnė našta verslininkams, tačiau tai būtų atitinkamai proporcinga atsvara fiksuotam įstatyminės garantijos termino nustatymui. Taigi, tokiu atveju būtų padidinta vartotojų teisių apsauga, kuri leistų adekvačiau įgyvendinti Europos Komisijos išskeltus tikslus.

---

¹⁵⁷ MANKO, R. *Contracts for supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA\(2016\)582048_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA(2016)582048_EN.pdf)>, p. 23.

3.4. Pirkėjo pareiga informuoti apie daikto trūkumus

Nusipirkus daiktą ir paaiškėjus iškart, ar po tam tikro laiko, kad jis neatitinka sutarties nuostatų, natūraliai pirkėjas nėra patenkintas ir nori pasinaudoti savo teisių gynimo priemonėmis. Tačiau vartotojas turi žinoti, ar nacionaliniai įstatymai nustatyto terminą, per kurį privalo kreiptis į pardavėją. Šiuo metu Europos Sąjungoje vartotojams galioja Garantijų Direktyvos 5 str. 2 d. pagal kurią vartotojas privalo informuoti pardavėją apie neatitikimą per 2 mėnesių laikotarpį nuo tos dienos, kai pastebėjo neatitikimą¹⁵⁸. Dvylika valstybių narių taiko šį minimalų standartą nustatytą Garantijų Direktyvoje¹⁵⁹. Vienuolikoje valstybių narių joks įpareigojimas nėra taikomas (tarp jų ir Lietuva), o penkiose valstybėse narėse nustatytas kitoks terminas, per kurį vartotojai turi tai padaryti. Tik Slovakijoje, iš tų penkių valstybių, yra nurodytas tikslus terminas – 6 mėnesiai¹⁶⁰. Pasiūlytose Direktyvose nebėra nustatomas terminas, per kurį vartotojas turi pareigą pranešti pirkėjui apie daikto trūkumus. Todėl reikia išanalizuoti, ar nebelikus vartotojo pareigos pranešti apie daikto neatitikimus, verslininkams nėra užkraunama per didelė našta.

Europos Komisija teigė, kad suteikus galimybę valstybėms narėms ir toliau įpareigoti vartotojus teikti pranešimus, vartotojai gali paprasčiausiai prarasti galimybę pagrįstai ginti savo teises pavėlavus pranešti arba iš viso nepranešus apie neatitiktį, ypač jeigu tai yra tarpvalstybinis sandoris ir taikoma kitos valstybės narės teisė, o vartotojas apie šią pareigą pranešti, kylančią iš kitos valstybės narės teisės, nežino¹⁶¹. Pasiūlytose Direktyvose yra nustatytas maksimalaus suderinimo principas, tad iš esmės, argumentas, jog vartotojai žinos aiškiai savo teises visoje Europos Sąjungoje, nėra įtikinamas. Taikant maksimalaus suderinimo principą, galima palikti ir dabartinį reglamentavimą ir vartotojai vis tiek žinos savo pareigą¹⁶². Vis dėlto, pareiga, per tam tikrą terminą, pranešti apie daikto neatitikimą nėra tinkama, siekiant aukštos vartotojų teisių apsaugos. Ši pareiga yra kvestionuojama, kadangi kyla klausimas, ar pardavėjas gali išvengti atsakomybės, kai

¹⁵⁸ 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04.

¹⁵⁹ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 6.

¹⁶⁰ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 6

¹⁶¹ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD), p. 22.

¹⁶² LOOS, M. B. M. *European Harmonisation of online and distance selling of goods and the supply of Digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 30 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2789398>, p. 9.

daiktas neatitinka sutarties, vien dėl formalaus termino nesilaikymo¹⁶³. Pavyzdžiui Jungtinių Tautų Konvencijoje dėl tarptautinio prekių pirkimo-pardavimo sutarčių 43 str. 1 d. yra numatyta, kad pirkėjas netenka teisės teikti pretenzijas pardavėjui, jeigu nepraneša pardavėjui per protingą laiką po to, kai jis sužinojo ar turėjo sužinoti apie daikto neatitikimą¹⁶⁴. Nustatant protingą terminą, svarbus yra prekių neatitikimo pobūdis – pavyzdžiui, ar prekių trūkumai yra akivaizdūs (netinkamas prekių kiekis, dydis ir pan.), ar prekių trūkumai yra paslėpti, kurių iš karto neįmanoma pastebėti. Jei prekių trūkumai yra akivaizdūs pirkėjas turėtų pranešti pardavėjui nedelsdamas nuo to momento, kai prekės pirkėjui buvo pristatytos. Taigi kiekvienu atveju šis terminas gali būti skirtingas. Nekonkretus terminas, kuriuo yra pasakoma, kad yra būtina pranešti apie daikto neatitikimą yra nustatytas ir Nyderlandų teisėje¹⁶⁵. Jų civilinio kodekso 6:89 str. yra nustatyta bendra pareiga, kad reikia pranešti apie daikto neatitikimą per protingą terminą¹⁶⁶. Įvertinus tai, kad šios taisyklės taikomos ne santykiams tarp vartotojų ir verslininkų, tad galima daryti išvadą, kad vartotojų pareiga pranešti apie daikto neatitikimą per 2 mėnesius yra neproporcinga ir ydinga. Jeigu būtų konkretus pranešimo terminas Pasiūlytose Direktyvose, tuomet vartotojams būtų užkraunama papildoma pareiga, norint apginti savo teises. Kadangi elektroninėje erdvėje vis daugėtų pirkimo-pardavimo sandorių tarp skirtingose valstybėse narėse, tad gali atsitikti taip, kad gali iškilti problema tarp tokių sandorių ir kuomet tą terminą pradėti skaičiuoti. Todėl darytina išvada, kad nebelikus terminui, per kurį vartotojas turi pareigą pranešti apie daikto neatitikimą, yra nepažeidžiamos verslininkų teisės ir šitaip, be kita ko, yra didinama vartotojų apsauga.

Summa summarum, Pasiūlytos Direktyvos iš esmės yra teigiamas žingsnis siekiant, kad vartotojų apsaugos lygis iš tiesų būtų aukšto lygio. Kadangi Pasiūlytos Direktyvos yra paremtos maksimalaus harmonizavimo principu, yra būtina nustatyti tinkamus terminus susijusius su garantija. Materialiems daiktams išlaikius įstatyminių garantinių terminą tokį patį, koks buvo taikant minimalaus suderinimo principą, aukštas vartotojų apsaugos lygis nėra išlaikomas. Kompromisinis variantas būtinas šiuo atveju, kadangi tik tokiu atveju galima pasiekti, kad Pasiūlytos Direktyvos būtų priimtos. Skaitmeninio turinio Direktyvoje įstatyminis garantinis terminas nėra nustatytas, o tai atitinka pačio

---

¹⁶³ LOOS, M. B. M. *European Harmonisation of online and distance selling of goods and the supply of Digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 30 d.]. Prieiga per internetą: <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2789398>, p. 9.

¹⁶⁴ Jungtinių Tautų konvencija dėl tarptautinio prekių pirkimo-pardavimo sutarčių. *Valstybės žinios*, 1995, nr. 102-2283.

¹⁶⁵ HONDIUS, E. *et al. Principles of European Law*. Munich: *European law publisher*, 2008, p. 314.

¹⁶⁶ Nyderlandų Civilinio kodekso 6:89 str. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook066.htm>>.

skaitmeninio turinio esmę, todėl nepažeidžia verslininkų interesų. Taip pat vartotojų teisės pagerintos dėl įrodinėjimo naštos ir pareigos pranešti pardavėjui dėl daikto neatitikimo. Tačiau įvesta teisių gynimo hierarchija viena vertus padidina konkretumą ir suderinamumą tarp valstybių narių, tačiau tuo pačiu ir sumažina vartotojų apsaugą. Kai kurių valstybių narių vartotojai nebegalės pasirinkti kurią teisių gynimo priemonę naudotis, ar nebeturės galimybės nutraukti sutarties neseniai įsigijus prekę. Taigi, garantijų klausimai vartotojų apsaugos kontekste yra arti aukšto lygio vartotojų apsaugos, todėl Europos Komisijai, norint jį pasiekti, būtina peržvelgti pateiktus pasiūlymus dėl garantijų termino nustatymo.

4. Skaitmeninio turinio sutarties nutraukimo padariniai ir probleminiai aspektai

Vartotojui be garantinių aspektų yra labai svarbu žinoti kokie padariniai kiltų, jeigu norėtų nutraukti sutartį. Sutarties nutraukimas suteikia galimybę vartotojui pasinaudojus šia teisių gynimo priemone, iš esmės, daug neprarasti, kadangi atidavus prekę pardavėjui, vartotojas atgauna pinigus. Skaitmeninio turinio Direktyvos 13 str. yra numatyta, ką turi padaryti tiek vartotojas, tiek teikėjas, kuomet sutartis yra nutraukiama. Skaitmeninio turinio sutarties nutraukimas skiriasi nuo įprastos materialaus daikto pirkimo-pardavimo sutarties. Materialų daikto negalima padvigubinti, pavyzdžiui, nusipirkęs kėdę, iš jos nepadarysi antros kėdės. Tuo tarpu skaitmeninio turinio prekes, pavyzdžiui dainas ar nuotraukas, yra įmanoma padaryti dublikatą, todėl kyla klausimas, kaip užtikrinti, kad vartotojas, nutraukdamas sutartį, įvykdys visus savo įsipareigojimus, ar yra būtinas alternatyvus sprendimo būdas.

4.1. Prekių grąžinimas skaitmeninės sutarties nutraukimo atveju

Prekių grąžinimas gali būti naudojama labai dažnai, kadangi vartotojai, nepatekinti preke ir nenorėdami, kad ji būtų pakeista ar pataisyta, sutarties nutraukimo galimybė būtų dažniausias pasirinkimas. V. Mak bei M. B. M. Loos naudoja terminą restitucijos padariniai (angl. *restitutionary effects*), tačiau pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą 6.145 str. sąvoka restitucija susijusi su prekių grąžinimu, kurie buvo įsigyti neteisėtai arba per klaidą¹⁶⁷. Todėl restitucija šiame darbe nebus naudojama apibūdinant skaitmeninio turinio grąžinimą. Sutarties nutraukimo atveju, kuomet vartotojas turi grąžinti prekę ar paslaugą, tai gali neįvykti vien dėl prekės ar paslaugos prigimties. Yra labai sunku nustatyti, ar net neįmanoma teikėjui nustatyti, ar vartotojas iš tikrųjų padarė skaitmeninį turinį netinkamu. Kai kuriais atvejais teikėjas gali nutraukti paslaugos teikimą, pavyzdžiui debesų paslaugos, tačiau tai negalioja prekėms, kurios yra perduotos vartotojui, pavyzdžiui filmai, programinės įranga¹⁶⁸. Taigi praktiškai nustatyti, ar vartotojas iš tikrųjų įvykdė Skaitmeninio turinio Direktyvos 13 str. įsipareigojimus, yra neįmanoma.

¹⁶⁷ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas, *Valstybės žinios*, 200 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864.

¹⁶⁸ MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgencms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>, p. 25, 26.

Siekiant išspręsti ar bent sumažinti problemą, kad vartotojas gali laisvai nepaisyti įsipareigojimo sunaikinti ar grąžinti įsigytą prekę ar paslaugą, yra pasiūlyti keli alternatyvūs būdai:

- 1) Vartotojas privalo susimokėti už paslaugas bet kokių atveju;
- 2) Vartotojas neturi pareigos susimokėti už paslaugas;
- 3) tik dalinis prekių grąžinimas yra būtinas, arba yra pareiga atlyginti tik tam tikrais atvejais¹⁶⁹.

Pirmasis variantas nėra nustatytas jokiame valstybėje narėje. Tačiau yra nemažai valstybių, kurios taiko iš esmės trečią variantą, kuris numato prekių grąžinimą arba reikalaujamos sumos sumažinimą tam tikrais atvejais. Pavyzdžiui Norvegijoje, Italijoje ir Nyderlandų Karalystėje kompensacija turi būti sumokėta, jeigu teikiamos skaitmeninio turinio paslaugos buvo reali nauda vartotojui¹⁷⁰. Vartotojui priskirti pareigą sumokėti už vertę, kurią jis gauna dėl skaitmeninio turinio, palaiko ir V. Mak¹⁷¹. Vis dėlto, tokios nuomonės nėra Europos Komisija, kadangi ji nesiūlo apmokestinti vartotojų šiuo klausimu. Tačiau jeigu būtų palaikomas šitas pasiūlymas, tuomet būtina išimti ar modifikuoti Skaitmeninio turinio Direktyvos 13 str. 4 d., kadangi joje yra pasakyta, kad vartotojas neprivalo mokėti už skaitmeninio turinio naudojimą per laikotarpį iki sutarties nutraukimo. Galima preziumuoti, kad Europos Komisija rėmėsi Europos Sąjungos Teisingumo Teismo *Quelle* byla, kurioje numatyta, kad joks mokestis už naudojimą negali būti numatytas¹⁷². Tačiau ši nuostata galioja tik iki sutarties nutraukimo. Tokiu atveju, būtų galima aiškinti, kad nutraukus sutartį, vartotojas privalo susimokėti už skaitmeninio turinio naudojimąsi, priklausomai nuo to ar prekę galima grąžinti nepaliekant abejonių, kad vartotojas neturės galimybės naudotis jos kopija po sutarties nutraukimo. Priėmus tokį paaiškinimą, būtų pagerinta teikėjų padėtis, nes kitu atveju vartotojai turėtų per didelę pasirinkimo laisvę.

---

¹⁶⁹ LOOS, M. B. M. et al. *Digital content contracts for consumers. Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts, final report: Comparative analysis, Law & Economics analysis, assessment and development of recommendations for possible future rules on digital content contracts* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 31 d.]. Prieiga per internetą: <ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/legal_report_final_30_august_2011.pdf> p. 143.

¹⁷⁰ The Norwegian Guardianship Act. Art. 1443 Italian c.c., Art. 1263 Spanish c.c. and Art 6:209 Dutch c.c (LOOS, M. B. M. et al. *Digital content contracts for consumers. Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts, final report: Comparative analysis, Law & Economics analysis, assessment and development of recommendations for possible future rules on digital content contracts* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 31 d.]. Prieiga per internetą: <ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/legal_report_final_30_august_2011.pdf> p. 144).

¹⁷¹ MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgencms.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>, p. 26.

¹⁷² Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2007 m. lapkričio 15 d. sprendimas *Quelle AG prieš Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände C-404/06*, EU:C:2007:682.

Tokiu būdu būtų išvengta, arba bent sumažinta rizika, kad vartotojai įsigiję skaitmeninio turinio prekę, pavyzdžiui dainą, nepadarys kopijos, o tuo pačiu nutrauks sutartį ir atgaus pinigus iš pardavėjo. Taigi, siekiant, kad būtų išlaikyta pusiausvyrą tarp vartotojo per didelių laisvių ir verslininkų per didelės naštos, būtina tiksliai išaiškinti kaip bus sprendžiama problema dėl galimo disponavimo skaitmeninio turinio prekėmis, kurios nebeprisiklauso vartotojui.

4.2. Sutarties dėl debesų kompiuterijos nutraukimo padariniai

Pasaulyje smarkiai didėja sukuriamų duomenų kiekis ir įvairovė. Be duomenų, kuriuos sukuria skaitmeniniais prietaisais ir paslaugomis asmeninėms ir profesinėms reikmėms besinaudojantys milijardai žmonių, o viena labiausiai besiplėtojančių technologijų yra debesų kompiuterija (angl. *cloud computing*). Debesų kompiuterija yra modelis, kuris leidžia visur, patogiai, pagal poreikį (angl. *on-demand*) per tinklo prieigą naudotis bendrais kompiuteriniais ištekliais (pavyzdžiui, kompiuteriniai tinklai, serveriai, duomenų laikmenos, taikomosios programos ir programinės įrangos servais), tuos išteklius valdant su minimaliu paslaugų teikėjo įsikišimu¹⁷³. Europos Komisija mano, kad tai yra viena iš labiausiai neišnaudotų sričių¹⁷⁴. Viena iš priežasčių, kodėl vartotojai vis dar nepakankamai pasitiki tarpvalstybinėmis debesų kompiuterijos paslaugomis duomenims saugoti ar tvarkyti, nes nerimauja dėl saugumo, atitikties pagrindinėms teisėms ir duomenų apsaugos apskritai¹⁷⁵. Toliau bus nagrinėjama, autoriaus nuomone, bene svarbiausia priežastis, atbaidanti vartotojus nuo debesų kompiuterijos naudojimo, t.y. kas yra daroma su duomenimis, kai yra nutraukiama sutartis.

Vartotojas, pasinaudojęs debesų kompiuterijos paslaugomis ir siekdamas nutraukti sutartį, be kita ko nori atgauti savo sukauptus duomenis, pavyzdžiui nuotraukas, rašto darbus. Skaitmeninio turinio Direktyvos 13 str. 2 d. c p. yra numatyta, kad teikėjas parūpina vartotojui technines priemones, kad atgautų visą vartotojo pateiktą skaitmeninį turinį ir visus kitus duomenis, pateiktus ar sukurtus vartotojui naudojant skaitmeninį turinį, kiek šiuos duomenis išsaugojo teikėjas. Vartotojas turi teisę atgauti turinį nemokamai, nepatirdamas didelių nepatogumų, per pagrįsta laiką ir įprastai naudojamu duomenų formatu¹⁷⁶. Iš esmės tai nurodo bendro pobūdžio taisyklės, kuriose nėra konkretumo. Siekiant, kad Europos bendra skaitmeninė rinka būtų kuo aiškesnė, tikslinga būtų nustatyti tam tikras ribas, norint, kad probleminių situacijų būtų mažiau.

Jungtinės Karalystės teisėje nėra numatyta kokie padariniai turi kilti, susiję su debesų kompiuterijos sutartimis. Tačiau teismų praktikoje yra numatyta, kad sutartyse dėl

---

¹⁷³ National Institute of Standards and Technology. *The NIST definition of cloud computing* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/Legacy/SP/nistspecialpublication800-145.pdf>>, p. 2.

¹⁷⁴ 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Briuselis, SWD (2015) 100 final, p. 14.

¹⁷⁵ 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Briuselis, SWD (2015) 100 final, p. 15.

¹⁷⁶ 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD).

informacinių technologijų turi būti aiškiai numatyta kas bus daroma sutarčiai nutraukus¹⁷⁷. Debesijos pramonės forumas (angl. *the cloud industry forum*) yra pateikęs rekomendacijas, kurios nors ir nėra privalomos, tačiau numato, kad nutraukus sutartį, vartotojas dar turi bent 30 dienų, kad persikeltų savo duomenis iš debesų į savo bet kurią laikmeną. Tik suėjus terminui, teikėjas pašalina visus vartotojo duomenis, kad nebūtų pažeidžiamos jo teisės¹⁷⁸. Švedijoje yra remiamasi principu, kad susitariančios šalys turėtų saugoti viena kitą nuo nuostolių, o jeigu sutartis yra nutraukiama, su sąlyga, kad tai nesukels didelių išlaidų ar nepatogumų¹⁷⁹. Šių šalių pavyzdžiai rodo, kad yra įvairių interpretacijų, kaip turi būti reguliuojami santykiai tarp vartotojo ir teikėjo, kai sutartis yra nutraukiama. Bendro pobūdžio taisyklės yra nepalankios vartotojams, kadangi jiems nėra aišku, kaip yra apibrėžiamos jų teisės, ko gali tikėtis kai sutartis pasibaigs ar bus nutraukta. Vartotojui iš įstatymo neturi kilti dvejonų. Pašalinus tas dvejones, didėtų debesų kompiuterijos paslaugų pirkėjų, kadangi ši paslauga taptų patrauklesnė vien dėl sumažėjusios galimybės įvairiai interpretuoti įstatymą. Taigi, siekiant, kad stiprėtų bendra skaitmeninė rinka Europoje, reikia konkretnesnio paaiškinimo kaip būtų galima spręsti problemą dėl debesų kompiuterijos padarinių nutraukus sutartį. Tai išspręsti būtų galima nustačius konkretų terminą, per kurį turi būti leista susigrąžinti skaitmeninį turinį, o teikėjas užtikrina, kad jis bus pašalintas pasibaigus perkėlimo terminui.

Apibendrinant, galima daryti išvadą, kad sutarties nutraukimo padariniai yra labai svarbus aspektas vartotojams, ypač skaitmeninio turinio prekėms ar paslaugoms. Kadangi tai yra nauja teisinio reguliavimo sritis, yra būtina palikti kuo mažiau abejonių ar dviprasmybių, ypatingai tuomet, kai Europos Komisija siekia suderinti elektroninio pardavimo rinką maksimalaus suderinimo principu. Konkretumas ir aiškumas padės ne tik vartotojams, bet ir verslininkams, todėl šitaip padidėtų elektroninių prekių ir paslaugų pardavimas visoje Europoje.

---

¹⁷⁷ Anglijos ir Velso Aukščiausiasis Teismas. 2011 m. gruodžio 14 d. nutartis *Astrazeneca UK Limited v. International business machines corporation*, Nr. HT-11-299 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/TCC/2011/3373.html>>.

¹⁷⁸ DLA Piper UK LLP. *Comparative study on cloud computing contracts* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <[¹⁷⁹ Juridisk Tidskrift 1/1995-96, Hans Nicander, Lojalitetsplikt före, under och efter avtalsförhållanden, 31ff. \(DLA Piper UK LLP. *Comparative study on cloud computing contracts* \[interaktyvus\]. \[žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.\]. Prieiga per internetą: <\[55\]\(http://bookshop.europa.eu/en/comparative-study-on-cloud-computing-contracts-pbDS0115164/downloads/DS-01-15-164-EN-N/DS0115164ENN_002.pdf?FileName=DS0115164ENN_002.pdf&SKU=DS0115164ENN_PDF&CatalogueNumber=DS-01-15-164-EN-N.>, p. 54\).</p></div><div data-bbox=\)](http://bookshop.europa.eu/en/comparative-study-on-cloud-computing-contracts-pbDS0115164/downloads/DS-01-15-164-EN-N/DS0115164ENN_002.pdf?FileName=DS0115164ENN_002.pdf&SKU=DS0115164ENN_PDF&CatalogueNumber=DS-01-15-164-EN-N.>, p. 53.</p></div><div data-bbox=)

IŠVADOS

1. Pasiūlytos Direktyvos dėl vartotojų teisių apsaugos panaikintų teisinį netikrumą dėl vartotojų apsaugos elektroninėje erdvėje. Tai padėtų vartotojams ir verslininkams be didelių pastangų sužinoti savo teises ir pareigas ne tik savo šalyje, bet ir visoje Europos Sąjungoje.
2. Pakeičiant reguliavimo kryptį iš minimalaus į maksimalaus suderinimo kryptį būtina išlaikyti aukštą vartotojų teisių apsaugos lygį. Tai yra įmanoma padaryti tik jeigu yra atsižvelgiama į valstybių narių praktiką, ypač dėl terminų susijusių su įstatymine garantija.
3. Įstatyminės garantijos terminai valstybėse narėse skiriasi. Įsigaliojus Pasiūlytomis Direktyvoms būtų neproporcingai pabloginta vartotojų apsauga kai kuriose valstybėse narėse. Siekiant, kad įstatyminės garantijos terminai atitiktų aukštą vartotojų teisių apsaugą, būtina peržiūrėti Pasiūlytas Direktyvas.
4. Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje nustatytas 2 metų įstatyminis garantinio termino laikotarpis neatitinka aukšto vartotojų apsaugos lygio. Perėjus nuo minimalaus prie maksimalaus suderinimo principo nėra adekvatu palikti tokį patį terminą, todėl šis terminas turi būti prailgintinas.
5. Atsižvelgiant į valstybių narių praktiką, nustatyta, kad siekiant sisteminio, konkretaus, maksimalaus suderinimo principu pagrįsto aiškinimo, manytina, kad įstatyminis garantinis terminas materialiams daiktams turėtų būti nustatytas 3 metų terminas, su sąlyga, kad daiktams, kurie turi ilgesnę ekonominio gyvenimo trukmę, būtų pratęstas iki 5 metų.
6. Skaitmeninio turinio neribotas įstatyminis terminas atitinka skaitmeninio turinio prasmę. Tokio turinio prekė negali nusidėvėti, todėl būtų neproporcinga nustatyti fiksuotą terminą. Tokiu atveju yra užkraunama didesnė našta verslininkams, tačiau tai nepažeidžia proporcingumo principo.
7. Įrodinėjimo naštos terminai nustatyti Internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo Direktyvoje ir Skaitmeninio turinio Direktyvoje atitinka aukštą vartotojų teisių apsaugą ir neturėtų būti pakeisti.
8. Pasiūlytose Direktyvose yra nustatyta teisių gynimo priemonių hierarchija. Ji padidina stabilumą ir aiškumą verslininkams, tačiau nustato žemesnę vartotojų apsaugos lygį negu šiuo metu. Siekiant išlaikyti aukštą vartotojų apsaugą, teigiama, kad hierarchinės sistemos nereikia, o turėtų būti leista vartotojams pasirinkti teisių gynimo būdą.

9. Siekiant padidinti skaitmeninio turinio prekių pardavimą visoje Europoje yra būtina konkrečiau ir aiškiau sureguliuoti sutarties dėl skaitmeninio turinio nutraukimo padarinius. Manytina, kad jeigu kyla abejonių, ar vartotojas turėjo galimybę pasidaryti jos kopiją, tai vartotojas turėtų susimokėti už skaitmeninio turinio prekės naudojimąsi.
10. Debesų kompiuterijos atveju taip pat nėra aišku kokie padariniai gali kilti, nutraukus sutartį. Rekomenduotina, kad būtų nustatytas konkretus terminas, per kurį po skaitmeninio turinio sutarties nutraukimo vartotojas galėtų pasidaryti kopiją iš debesų kompiuterijos, jog nebūtų prarasti dokumentai ir kita vartotojo sukaupta medžiaga.

ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

1. Teisės norminiai aktai

Lietuvos Respublikos teisės aktai

- 1) Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas. Civilinis kodeksas, *Valstybės žinios*, 200 m. liepos 18 d., Nr. VIII-1864;

Tarptautiniai teisės aktai

- 1) 1980 m. gegužės 12 d. Jungtinių Tautų konvencija dėl tarptautinio prekių pirkimo-pardavimo sutarčių. *Valstybės žinios*, 1995 m. gruodžio 15 d., nr. 102-2283;

Europos Sąjungos teisės aktai

- 1) 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo suvestinė redakcija. *Oficialus leidinys C 326*;
- 2) 2012 m. spalio 26 d. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija. *Oficialus leidinys, C 326*;
- 3) 2012 m. spalio 26 d. Protokolas Nr. 2 dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo. *Oficialus leidinys C 326*;
- 4) 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/12/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB OL L 34, 2011 specialus leidimas, p 64-88;
- 5) 1999 m. gegužės 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB dėl vartojimo prekių pardavimo ir susijusių garantijų tam tikrų aspektų, OL, 1999 specialus leidimas, skyrius 15, tomas 04;

Užsienio valstybių teisės aktai

- 1) Consumer Rights Act 2015 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą:
<http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2015/15/pdfs/ukpga_20150015_en.pdf>;
- 2) Nyderlandų Civilinis kodeksas [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 30 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook066.htm>>.

2. Specialioji literatūra

- 1) Autorių kolektyvas. *Europos Sąjungos teisės seminarai*: vadovėlis. Vilnius: Teisės informacijos centras, 2005;
- 2) BUBLIENĖ, D. Silpnesnės šalies apsaugos principo įgyvendinimas kontroliuojant nesažiningas vartojimo sutarčių sąlygas. *Jurisprudencija*, 2007, p. 41-47;
- 3) BUBLIENĖ, D. Vartotojų teisių direktyvos perkėlimas į Lietuvos teisę – tolesnis vartotojų apsaugos teisės dekodifikavimas ar kodifikavimas? *Teisė*, 2012, t. 83, p. 37-61;
- 4) DUDZINSKAS, V. *Vartotojų teisių apsauga elektroninėje erdvėje Europos Sąjungoje*: magistro baigiamasis darbas. Vilnius: Mykolo Riomerio universitetas, 2015;
- 5) KATUOKA, S., et. al. *Vartotojų teisių apsauga Lietuvoje ir Europos Sąjungoje*. Vilnius: Mykolo Riomerio Universitetas, 2006;
- 6) KEINYS, S. *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*: septintas pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: 2012;
- 7) TEBEREIZA, Ž. *Įrodinėjimo našta ar pareiga*. Socialinių mokslų studijos, 2010, nr. 6;
- 8) BARTON, O. *An analysis of the principle of subsidiarity in European union law* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://research.ncl.ac.uk/media/sites/researchwebsites/northeastlawreview/5%20An%20analysis%20of%20the%20principle%20of%20subsidiarity%20in%20European%20Union%20Law.pdf>>;
- 9) CAIRNS, W. *Europos Sąjungos teisės įvadas*. Vilnius: Eugrimas, 1999;
- 10) CHARLMERS, D., et al. *European Union Law: Cases and Materials, 2nd edition*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010;

- 11) CHEESEMAN H. R. *Business law: Ethical, International and E-commerce Environment*. New York: Prentice-Hall Inc., 2001;
- 12) CRAIG, P., DE BURCA, G. *EU Law. Text, Cases, and materials*: Sixth edition. United Kingdom: Oxford University Press, 2015;
- 13) DE BURCA, G. *The principle of proportionality and its application in EC Law*. Yearbook of European Law, 1993;
- 14) DOUGAN, M. *Minimum Harmonisation and the Internal Market*. Common market law: Kluwen law international, 2000;
- 15) ESTELLA, A. *The EU principle of subsidiarity and its critique*. United Kingdom: Oxford University Press, 2002;
- 16) HELBERGER, N. *et al. Digital content contracts for consumers* [interaktyvus]. Amsterdamas: 2012. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=252085073120027100118000064012117086116042064082020028029003098121070085111072025028034036040047022047027072066028112074082092050076003080012026102005120099069008027057010020106087119018071003107092027122100002095067071071098079081102086104122124085100&EXT=pdf>>;
- 17) HOLLANDE, A., LINANT DE BELLEFONDS, X. *Pratique et droit de l'informatique*. Delmas: 2002;
- 18) HONDIUS, E. *et al. Principles of European Law*. Munich: *European law publisher*, 2008;
- 19) HONDIUS, E. *The Proposal for a European Directive on Consumer Rights: A Step Forward* *European review of private law*. 2010, Nr. 1 (18);
- 20) JANS, J. H. *Proportionality Revisited*. Legal issues of economic integration, 2000;
- 21) LEACH, R. *Glausta Europos Sąjungos enciklopedija*. Vilnius: Vaga, 2007 m.;
- 22) LOOS, M. B. M. *Consumentenkoop* (Mon. Nieuw BW, B-65b), Deventer: Kluwer, 2004.
- 23) LOOS, M. B. M. *Consumer sales law in the proposal for a Consumer rights directive* [interaktyvus]. Amsterdamas: 2010. [žiūrėta 2017 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1425036>;
- 24) LOOS, M. B. M. *et al. Digital content contracts for consumers. Analysis of the applicable legal frameworks and suggestions for the contours of a model system of consumer protection in relation to digital content contracts, final report: Comparative analysis, Law & Economics analysis, assessment and development of*

- recommendations for possible future rules on digital content contracts* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 31 d.]. Prieiga per internetą: <ec.europa.eu/justice/consumer-marketing/files/legal_report_final_30_august_2011.pdf>;
- 25) LOOS, M. B. M. *European harmonisation of online and distance selling of goods and the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 27 d.]. Prieiga per internetą: <<https://poseidon01.ssrn.com/delivery.php?ID=923094092020027089114009108015017081113000025039022062022075076122008104009002101075053052033000011045114074077014117115082085041072061038014002071084071096087116008072047010085101109014122024110115077086005124024007123108019080121100107072001000020007&EXT=pdf>>;
- 26) LOOS M. B. M. *Review of the European consumer acquis*. University of Amsterdam: 2008;
- 27) MAK V. *Review of the consumer acquis – towards maximum harmonization?* [interaktyvus]. Universiteit Van Tilburg: 2008 [žiūrėta 2017 m. vasario 23 d.] Prieiga per internetą: <http://www.lake-project.net/download/Netherlands/Product%20Liability/Review%20of%20the%20Consumer%20Acquis%20-%20Towards%20Maximum%20Harmonisation_.pdf>;
- 28) MAK, V. *The new proposal for harmonised rules on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.epgncms.europarl.europa.eu/cmsdata/upload/a6bdaf0a-d4cf-4c30-a7e8-31f33c72c0a8/pe__536.494_en.pdf>;
- 29) MANKO, R. *Contracts for supply of digital content* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA\(2016\)582048_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2016/582048/EPRS_IDA(2016)582048_EN.pdf)>;
- 30) MONTERO, E. *Les contrats de l'informatique et de l'internet*. Larcier: 2005;
- 31) ROTT P., TERRY, E. *The Proposal for a directive on consumer rights: no single set of rules*. Nr. 3 (17), 2009;
- 32) TONNER, K. *et al. How an EU lifespan guarantee model could be implemented across the European Union*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 25 d.]. Prieiga per internetą: <

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU\(2017\)583121_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2017/583121/IPOL_STU(2017)583121_EN.pdf)>;

- 33) WEATHERILL, S., BEAUMONT, P. EU Law. *The essential guide to the legal workings of the European Union*.

3. Teismų praktika

Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika

- 1) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2015 m. birželio 4 d. sprendimas *Faber C-497/13*, EU:C:2015:357;
- 2) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2007 m. lapkričio 15 d. sprendimas *Quelle AG prieš Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände C-404/06*, EU:C:2007:682;
- 3) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. sausio 12 d. sprendimas *Agrarproduktion Staebelow GmbH C-504/04*, EU:C:2006:30;
- 4) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2006 m. rugsėjo 28 d. sprendimas *Mati Leppik C-434/04*, EU:C:2006:609;
- 5) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2005 m. sausio 20 d. sprendimas *Johann Gruber C-464/01*, EU:C:2005:32;
- 6) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2004 m. gruodžio 2 d. sprendimas *Commission v Kingdom of the Netherlands C-41/02*, EU:C:2004:762.;
- 7) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2002 m. liepos 11 d. sprendimas *Rudolf Gabriel C-96/00*, EU:C:2002:436;
- 8) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2001 m. gegužės 10 d. sprendimas *Commission of the European Communities v Kingdom of the Netherlands C-144/99*, EU:C:2001:257;
- 9) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1996 m. birželio 27 d. sprendimas *Rémy Schmit C-240/95*, EU:C:1996:259;
- 10) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1993 m. sausio 19 d. sprendimas *Shearson C-89/91*, EU:C:1993:15;
- 11) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1991 m. liepos 25 d. sprendimas *Theresa Emmott v. Socialinės apsaugos ministerija*. EU:C:1991:333;

- 12) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 1978 m. kovo 9 d. sprendimas *Amministrazione delne Finanze delno Stato v. Simmenthal SpA*. C-106/77, *EU:C:1978:49*;

Nacionalinių teismų praktika

- 1) Lietuvos Aukščiausiasis Teismo Civilinių bylų skyriaus kolegija. 2015 m. liepos 2 d. nutartis civilinėje byloje *Č. B. v. UAB „Gilius ir Ko“*, Nr. 3K-3-446-706/2015;
- 2) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2013 m. balandžio 26 d. nutartis civilinėje byloje *J.P. v. UAB „Skytech.lt“*, Nr. 3K-3-252-2013;
- 3) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2012 m. lapkričio 29 d. nutartis civilinėje byloje *A. G. v. V. V. Individuali įmonė „Žiebtuvėlis“*, Nr. 3K-3-534/2012;
- 4) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija. 2012 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje *Nordea Bank Finland Plc (AB)*, Nr. 3K-7-297/2012;
- 5) Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. 2010 m. lapkričio 19 d. *Vartotojų teisių apsauga vartojimo sutartiniuose santykiuose: teisinio reguliavimo ir teismų praktikos apžvalga II (vartojimo pirkimo-pardavimo, vartojimo rangos, civilinės atsakomybės vartojimo teisiniuose santykiuose taikymo klausimai)* Nr. AC-33-1. *Teismų praktika*. 2010, 33;
- 6) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija. 2010 m. rugsėjo 28 d. nutartis civilinėje byloje *R.G. v. G.M.*, Nr. 3K-3-366/2010;
- 7) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo apžvalga. *Vartotojų teisių apsauga vartojimo sutartiniuose santykiuose: teisinio reguliavimo ir teismų praktikos apžvalga*. „*Teismų praktika*“, Nr. 30, 2009 m.;
- 8) Vilkaviškio rajono apylinkės teismas. 2015 m. vasario 26 d. nutartis civilinėje byloje *UAB „General Financing“*, Nr 2-133-831/2015;

Užsienio valstybių praktika

- 1) Prancūzijos Aukščiausiasis Teismas. 1995 m. gegužės 9 d. nr. 93-16.539;
- 2) Anglijos ir Velso Aukščiausiasis Teismas. 2011 m. gruodžio 14 d. nutartis *Astrazeneca UK Limited v. International business machines corporation*, nr. HT-

11-299 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/TCC/2011/3373.html>>;

- 3) Apeliacinis Teismas. *Mash and Murreil v. Joseph I. Emmanuel*. 1961, 2 Lloyd's Rep. 326.

4. *Travaux préparatoires*

- 1) 2016 m. liepos 20 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų“;
- 2) 2016 m. kovo 18 d. Europos Sąjungos advokatūrų ir teisininkų draugijos tarybos nuomonė dėl prekių pirkimo internetu taisyklių ir skaitmeninio (COM(2015) 634 and 635));
- 3) 2015 m. gegužės 6 d. Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui Europos bendrosios skaitmeninės rinkos strategija. Briuselis, SWD (2015) 100 final;
- 4) 2015 m. gruodžio 2 d. *Cross-Border online shopping within the EU. Learning from consumer experiences* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.anec.eu/attachments/ANEC-RT-2015-SERV-005.pdf>>;
- 5) 2015 m. gruodžio 9 d. Commission staff working document. Impact assessment on proposals for directives of the European Parliament and of the Council (1) on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and (2) on certain aspects concerning contracts for the online and other distance sales of goods;
- 6) 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl tam tikrų skaitmeninio turinio teikimo sutarčių aspektų. COM (2015) 634 final – 2015/0287 (COD);
- 7) 2015 m. gruodžio 9 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos pasiūlymas tam tikrų internetinio ir kitokio nuotolinio prekių pardavimo sutarčių aspektų. COM (2015) 635 final – 2015/0288 (COD);
- 8) 2013 m. spalio. Europos vartotojų centro tinklas. „*Can I trust the trust mark?*“ [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/information_sources/docs/trust_mark_report_2013_en.pdf>;

- 9) 2011 m. vasario 2 d. *Pasiklydę derinime: europarlamentarai nesutaria dėl vartotojų teisių direktyvos* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.europarl.europa.eu/news/lt/news-room/20110121STO12293/pasiklyd%C4%99-derinime-europarlamentarai-nesutaria-d%C4%97l-vartotoj%C5%B3-teisi%C5%B3-direktyvos>>;
- 10) 2009 m. rugpjūčio 25 d. Regionų komiteto nuomonė dėl vartotojų teisės. 2009/C 200/14;
- 11) 2009 m. liepos 15, 16 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl vartotojų teisių“. COM (2008) 614 – 2008/0196 (COD), (2009/C 317/09);
- 12) 2008 m. spalio 8 d. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos vartotojų apsaugos direktyvos. KOM (2008) 614 final – 2008/0196 (COD);
- 13) 2007 m. vasario 8 d. Europos bendrijų komisijos *žalioji knyga dėl vartotojų acquis persvarstymo* KOM(2006) 744 [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/%20LexUriServ.do?uri=COM:2006:0744:FIN:LT:PDF>>;
- 14) 2002 m. birželio 8 d. Europos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui. *Vartotojų politikos strategija 2002-2006*, (COM (2002) 208 final) [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 27 d.]. Prieiga per internetą: [http://aei.pitt.edu/42561/1/COM_\(2002\)_208.pdf](http://aei.pitt.edu/42561/1/COM_(2002)_208.pdf)>;
- 15) Additional warranties: Finland [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 26 d.]. Prieiga per internetą: https://www.ecc.fi/globalassets/ecc/ajankohtaista/julkaisut/guarantees-2015/checklist-for-traders/checklistfortraders_fi.pdf>;
- 16) BUBLIENĖ, D. *Ko siekiama Europos Komisijos siūlomą naują reguliavimą elektroniniams sandoriams?* [Interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.delfi.lt/verslas/nuomones/d-bubliene-ko-siekiama-europos-komisijos-siulomu-nauju-reguliavimu-elektroniniams-sandoriams.d?id=70062038>>;
- 17) *Contracts for supply of Digital content to consumers* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 23 d.]. Prieiga per internetą: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/581980/EPRS_BRI\(2016\)581980_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/581980/EPRS_BRI(2016)581980_EN.pdf)>;

- 18) DLA Piper UK LLP. *Comparative study on cloud computing contracts* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <http://bookshop.europa.eu/en/comparative-study-on-cloud-computing-contracts-pbDS0115164/downloads/DS-01-15-164-EN-N/DS0115164ENN_002.pdf?FileName=DS0115164ENN_002.pdf&SKU=DS0115164ENN_PDF&CatalogueNumber=DS-01-15-164-EN-N.>;
- 19) European B2C E-Commerce Report 2016. Facts, figures, infographic & Trends of 2015 and the 2016 forecast of the European B2C E-commerce market of goods and services [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. kovo 5 d.]. Prieiga per internetą: <<https://www.ecommerce-europe.eu/app/uploads/2016/07/European-B2C-E-commerce-Report-2016-Light-Version-FINAL.pdf>>;
- 20) Generalinės advokatės Verica Trstenjak išvada pateikta 2009 m. spalio 29 d. *Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje Caja de Ahorros C-484/08 EU:C:2009:682*;
- 21) Generalinės advokatės Verica Trstenjak išvada pateikta 2007 m. lapkričio 15 d. *Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje Quelle AG prieš Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände C-404/06, EU:C:2007:682*;
- 22) Generalinio advokato M. Poiares Madura išvada pateikta 2006 m. rugsėjo 28 d. *Europos Sąjungos Teisingumo Teismo byloje Mati Leppik C-434/04, EU:C:2006:609*;
- 23) Herre, J. *Konsumentenkoplagen*, 4th edition, 2014;
- 24) *Juridisk Tidskrift 1/1995-96*, Hans Nicander, *Lojalitetsplikt före, under och efter avtalsförhållanden*, 31ff.
- 25) *Legal guarantees and commercial warranties on consumer goods in the EU, Iceland and Norway*. [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 6 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.ecc.lt/upload/iblock/d79/d79a10bab0805d288aa777c5236ee0ac.pdf>>;
- 26) National Institute of Standards and Technology. *The NIST definition of cloud computing* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. balandžio 1 d.]. Prieiga per internetą: <<http://nvlpubs.nist.gov/nistpubs/Legacy/SP/nistspecialpublication800-145.pdf>>;
- 27) *Sąjungos teisės taikymo stebėseną 2015 m. metinė ataskaita* [interaktyvus]. [žiūrėta 2017 m. vasario 19 d.]. Prieiga per internetą: <http://ec.europa.eu/atwork/applying-eu-law/docs/annual_report_33/com_2016_463_lt.pdf>.

SANTRAUKA

Vartotojų apsauga elektroninėje prekyboje: naujos teisinio reguliavimo priemonės ES

Šiame magistro darbe yra nagrinėjamos dvi Europos Komisijos pasiūlytos direktyvos dėl vartotojų teisių apsaugos elektroninėje erdvėje. Jų tikslas – įvesti konkretumą, aiškumą bei panaikinti teisinį netikrumą dėl elektroninėje erdvėje vykstančių sandorių teisinio reguliavimo, ypač dėl įstatyminės garantijos aspektų, kadangi šiuo metu tai nėra sureglamentuota Europos Sąjungos lygmeniu. Darbo kryptis yra kuo detaliau ir aiškiau išnagrinėti šias direktyvas, kurios iš esmės suderintų vartotojų teisių apsaugą visoje Europos Sąjungoje.

Siekiant įvertinti Europos Komisijos pasiūlytas direktyvas, darbe yra nagrinėjama ar visiško suderinimo principas yra adekvatus ir tinkamas, kadangi taip yra suvaržoma valstybių narių pasirinkimo laisvė. Tam tikrose šalyse yra nustatyta didesnė vartotojų apsauga nei siūloma direktyvose, todėl darbe apžvelgiama kiek toks reguliavimas jas paveiktų. Be kita ko, yra įvertinama, ar pasirinkta teisinė forma – direktyva, o tuo labiau atskiros direktyvos vietoje vienos yra teisingiausias būdas, norint visiškai suderinti vartotojų apsaugą tarp valstybių narių.

Kitoje darbo dalyje yra įvertinama ir lyginama Europos Sąjungos valstybių narių praktika ir pasiūlytų direktyvų nuostatos dėl įstatyminio garantinio termino ir su juo susijusiais klausimais. Taip pat skaitmeninio turinio direktyvoje, kaip naujame teisiniame reguliavime, kyla svarbus diskusinis klausimas dėl sutarties nutraukimo padarinių. Jų nekonkretumas ir dviprasmiškumas atbaido vartotoją nuo skaitmeninio turinio įsigijimo, kadangi yra tikimybė, kad bus pažeistos jo teisės jam to net nežinant.

Taigi, pasiūlytos direktyvos būtų rimtas proveržis sureglamentuojant vartotojų teisių apsaugą elektroninėje erdvėje. Vis dėlto, siekiant aukšto vartotojų apsaugos lygis ir aiškumo teisiniame reguliavime būtina peržvelgti kuris suderinimo kelias yra tinkamiausias.

SUMMARY

Consumer Protection in Electronic Commerce: New Legal Regulatory Measures in the EU

Master thesis analyzes two European Commission's proposed directives on consumer rights protection in electronic commerce. The goal is to specify, clarify and to eliminate legal uncertainty regarding transactions taking place in electronic commerce, especially regarding legal aspects of the conformity rules, since it is not regulated at European Union level. The reason of the research is to examine proposed directives, as they will harmonize consumer protection across the European Union.

In order to evaluate the European Commission's proposed directives, the thesis is considered whether the full harmonization principle is adequate and appropriate, as it will restrict the Member States' freedom of choice. In some countries, a higher consumer protection is applied over the proposed directives. Due to that thesis gives an overview of how this would affect latter countries. Also, it is assessed whether the legal form chosen – a directive and especially two separate directives is the right choice for the purpose of full harmonization of consumer protection among Member States.

In another part of the thesis, it is compared and evaluated the European Union Member States' practices and proposed directives on the period of conformity rules and related issues. Furthermore, in the digital content directive, as in the new legal regulation, there is an important controversial issue of the consequences of the termination. The uncertainty and ambiguity deters consumers from the purchase of digital content, since it is likely that consumers' rights may be breached.

Thus, the proposed directives would be a serious breakthrough regulating consumers' rights in electronic commerce. However, to achieve a high level of consumers' protection and clarification in the legal regulation it is necessary to review which road of harmonization is the best.

Priedas nr. 1

Televisies		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 299	3	36
€ 300 - 499	4	48
€ 500 - 999	5	60
≥ € 1000	6	72
Randapparatuur televisies		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 199	2	24
≥ € 200	3	36
Audio		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 199	2	24
€ 200 - 399	3	36
€ 400 - 999	4	48
≥ € 1000	5	60
Groot huishoudelijk (witgoed)		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 199	2	24
€ 200 - 299	3	36
€ 300 - 399	4	48
€ 400 - 499	5	60
€ 500 - 599	6	72
€ 600 - 699	7	84
≥ € 700	8	96
Klein huishoudelijk		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 199	2	24
≥ € 200	3	36
Koffiemachines (volautomatisch)		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 199	2	24
€ 200 - 499	3	36
≥ € 500	4	48
Computer (pc, notebooks, tablets, gameconsoles)		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 299	2	24
≥ € 300	3	36
Foto en video		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
€ 0 - 199	2	24
€ 200 - 399	3	36
≥ € 400	4	48
Portable (smartphones, smartwatches, audiospelers, navigatie)		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
≥ € 0	2	24
Accessoires		
Aankoopprijs	In jaren	In maanden
≥ € 0	2	24

Šaltinis: <<http://www.uneto-vni.nl/stream/flyer-gebruiksduurverwachting>> [žiūrėta 2017 m. kovo 17 d.]